

Literatuur Deel II-1

- Adema, E.B., A.P. Grootjans, J. Petersen & J. Grijpstra 2002. Alternative stable states in a wet calcareous dune slack in the Netherlands. *Journal of Vegetation Science* 13:107–144.
- Adema, E.B., J. van de Koppel, H.A.J. Meyer & A.P. Grootjans 2005. Enhanced nitrogen loss may explain alternative stable states in dune slack succession. *Oikos* 109: 374–386.
- Aggenbach, C.J.S. & A.J.M. Jansen 2004. Effectgerichte maatregelen tegen verdroging, verzuring en stikstofdepositie in beekdalen (Twente) en natte duinvalleien in het Renodunale District (Goeree-Overflakkee). Rapport EC-LNV nr. 2004/280-O.
- Aggenbach, C.J.S. 2011. Herstelexperiment voor elzenbroek door bevoeiing met oppervlaktewater in 't Lankheet. Bosschap, rapport 2011/OBN148-BE.
- Aggenbach, C.J.S., D. Groenendijk, R.H. Kemmers, H.H. van Kleef, A.J.P. Smolders, W.C.E.P. Verberk & P.F.M. Verdonschot 2009. Preadvies beekdallandschappen; Knelpunten, kennislacunes en kennisvragen voor natuurherstel in beekdalen. Ministerie van LNV, directie IFZ/Bedrijfsuitgeverij.
- Aggenbach, C.J.S., R. van Diggelen, A.P. Grootjans, H. van Kleef, L.P.M. Lamers & F. Smolders 2010. Pilotstudie herstel veenvormende zeggenbegroeiingen in beekdalen. KWR 2010.067, KWR Watercycle Research Institute/Universiteit van Antwerpen/Onderzoekscentrum Bware/Stichting Bargerveen, Nieuwegein.
- Aggenbach, C.J.S., R. van Diggelen, A.P. Grootjans, H.H. van Kleef, L.P.M. Lamers & A.J.P. Smolders 2011. Pilotstudie herstel veenvormende zeggenbegroeiingen in beekdalen. Bosschap, Driebergen.
- Aggenbach, C.S.J., J. Grijpstra & M.H. Jalink 2007. Indicatorsoorten voor verdroging, verzuring en eutrofiëring van plantengemeenschappen in uiterwaarden. Staatsbosbeheer Driebergen.
- Anderssen, M.E. 1993. Aluminium toxicity as a factor limiting the distribution of *Allium ursinum* L. *Annals of Botany* 72: 607–611
- Antheunisse, A.M. 2006. Floodplain rehabilitation and the importance of nitrogen dynamics for plant communities. Dissertatie Utrecht University, Science Faculty
- Antheunisse, A.M. 2006. Floodplain rehabilitation and the importance of nitrogen dynamics for plant communities. Dissertatie Utrecht University, Science Faculty.
- Antheunisse, A.M., W.C.E.P. Verberk, J.M. Schouwenaars, J. Limpens & J.T.A. Verhoeven 2008. Preadvies laagveen- en zeekleilandschap: een systeemanalyse op landschapsniveau. Ede, Rapport DK nr. 2008/dk099-O.
- Aptroot, A. & K. van Herk 2005. Herstel van korstmossen op de heide. *De Levende Natuur* 106: 232–234.
- Aptroot, A., R. de Beer, J.C.P.M. van de Sande, D. de Boer & J.P.C. van der Goes 2010. Wat leveren verschillende inventarisatie methoden op de droge heide op? Een voorbeeld: de Sallandse heuvelrug. *De Levende Natuur* 111: 214–221.
- Arens, B. & L. Geelen 2001. Geomorfologie en regeneratie van duinvalleien; het van Limburg Stirum project als voorbeeld. *Landschap* 3: 133–146.
- Arens, S.M., A.B. van den Burg, P. Esselink, A.P. Grootjans, P.D. Jungerius, A.M. Kooijman, C. de Leeuw, M. Loffler, M. Nijssen, A.P. Oost, H.H. van Oosten, P.J. Stuyfzand, C.A.M. van Turnhout, J.J. Vogels & M. Wolters 2009. Preadvies Duin- en Kustlandschap. Directie Kennis, Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, Ede. 171 p.
- Arens, S.M., L. Geelen, H. van der Hagen & Q. Slings 2009. Duurzame verstuiving in de Hollandse Duinen; Kans, droom of nachtmerrie. Eindrapport Fase 2. Arens Bureau voor Strand- en Duinonderzoek, Waternet, nv PWN, Dunea, RAP2009.03.

- Arens, S.M., L. Geelen, H. van der Hagen & R. Slings 2007. Duurzame verstuiving in de Hollandse duinen. Kans, droom of nachtmerrie? Eindrapport Fase 1. Arens Bsdo Rap2007.02. Waternet nv, PWN, Duinwaterbedrijf Zuid-Holland.
- Arens, S.M., S.P. van Puijvelde & C. Brière 2010. Effecten van suppleties op duinontwikkeling. Rapportage geomorfologie. Rapport nr. 2010/OBN142-DK, Den Haag.
- Arnolds, E. & M.T. Veerkamp 2008. Basisrapport Rode Lijst Paddenstoelen. Nederlandse Mycologische Vereniging, Utrecht.
- Arts, G.H.P. & A.J.P. Smolders 2008. Selectie van referentiepunten voor aquatische vegetatietypen voor het Staatsbosbeheer-project terreincondities. Alterra rapport 1803. Wageningen. In opdracht van Staatsbosbeheer.
- Arts, G.H.P. 2002. Deterioration of Atlantic soft-water macrophyte communities by acidification, eutrophication and alkalinisation. *Aquatic Botany* 1566: 1–21.
- Arts, G.H.P., G. van der Velde, J.G.M. Roelofs & C.A.M. van Swaay 1990a. Successional changes in the soft-water macrophyte vegetation of (sub)atlantic, sandy, lowland regions during this century. *Freshwater Biology* 24: 287–294.
- Arts, G.H.P., H. van Dam, F.G. Wortelboer, P.W.M. van Beers & J.D.M. Belgers 2002. De toestand van het Nederlandse ven. Alterra-rapport 542, AquaSense-rapport 02.1715. Alterra, Wageningen/AquaSense, Amsterdam/RIVM, Bilthoven.
- Arts, G.H.P., J.G.M. Roelofs & M.J.H. de Lyon 1990. Differential tolerances among soft-water macrophyte species to acidification. *Can. J. Bot.* 68: 2127–2134.
- Arts, G.H.P., J.H.J. Schaminée & P.J.J. van den Munckhof 1988. Human impact on origin, deterioration and maintenance of *Littorelletalia*-communities. In: Proc 5th Symposium on Synanthropic Flora and Vegetation (Chief Ed. M. Zaliberová), Martin, Czechoslovakia, 22–27 August 1988, p. 11–18.
- Arts, G.H.P., P.W.M. van Beers, J.D.M. Belgers & F.G. Wortelboer 2001. Gedifferentieerde normstelling voor nutriënten in vennen: onderbouwing en toetsing van kritische depositieniveaus en effecten van herstelmaatregelen op het voorkomen van isoetiden. Wageningen, Alterra, Research Instituut voor de Groene Ruimte, Bilthoven, Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu. Alterra-rapport 262.
- Aukema, B. 1983. De invertebratenfauna van de Zuidlimburgse kalkgraslanden. Wantzen (Hemiptera, Heteroptera). *Natuurhistorisch Maandblad* 72:129–35.
- Baeten, L., M. Hermy & K. Verheyen 2009a. Environmental limitation contributes to the different colonization capacity of two forest herbs. *Journal of Vegetation Science* 20: 209–223.
- Baeten, L., M. Hermy, S. Van Daele & K. Verheyen 2010. Unexpected understory community development after 30 years in ancient and post-agricultural forests. *Journal of Ecology* 98: 1447–1453.
- Baeten, L., M. Vanhellemont, H. Van Calster, M. Hermy, A. De Schrijver & K. Verheyen 2011. Zullen bosplantenpopulaties zich ooit vestigen in jonge bossen op voormalige landbouwgronden? *De Levende Natuur* 112: 215–219.
- Bakker, J.P. & Y. De Vries 2011. Bemesting op de kwelder. *De Levende Natuur* 102: 102–105.
- Bakker, J.P. 1987. Diversiteit in de vegetatie door begrazing: pp. 150–164. In: Bie, S. de, W. Joenje & S.E. van Wieren (red.). *Begrazing in de natuur*. Pudoc, Wageningen.
- Bakker, J.P. 1989. *Nature Management by Grazing and Cutting*. Kluwer Academic Publishers, Dordrecht.
- Bakker, J.P., C. Brouwer, L. van den Hof & A.J.M. Jansen 1987. Vegetational succession, management and hydrology in a brookland (The Netherlands). *Acta Bot. Neerl.* 36: 39–58.

- Bakker, J.P., M. Wolters, M. Smith, S. de Vries & Y de Vries 2007. Vestiging van binnendijkse brakwater vegetatie langs de Groninger kust. *De Levende natuur* 108: 170–175.
- Bakker, J.P., R.M. Veeneklaas, A. Jansen & A. Samwel 2005. Een nieuw Groen Strand op Schiermonnikoog. *De Levende Natuur* 106:151–155.
- Bakker, P.A. & E. Boeve 1985. Stinzenplanten. Natuurmonumenten/Uitgeverij Terra
- Bakker, T.W.M., J.A. Klijn & F.J. van Zadelhoff 1979. Basisrapport T.N.O. Duinvalleien. Deelrapport Terschelling. TNO, Delft.
- Bal, D., H. Beije, H. van Dobben & A. van Hinsberg 2007. Overzicht van kritische stikstofdeposities voor natuurdoeltypen. Notitie, Ministerie van LNV, Directie Kennis.
- Bal, D., H.M. Beije, M. Fellinger, R. Haveman, A.J.F.M. van Opstal & F.J. van Zadelhof 2001. Handboek Natuurdoeltypen. Tweede, geheel herziene versie. Rapport Expertisecentrum LNV 2001/020 Expertisecentrum LNV, Wageningen.
- Barendregt, A., B. Beltman, E. Schouwenberg & G. van Wirdum 2004. Effectgerichte maatregelen tegen verdroging, verzuring en stikstofdepositie op trilvenen (Noord-Holland, Utrecht en Noordwest Overijssel) . Expertisecentrum LNV–mei 2004.
- Barendregt, A., D.F. Whigham & A.H. Baldwin (eds.) 2009. Tidel Freshwater Wetlands. Backhuys Publishers, Leiden. Margraf Publishers, Weikersheim.
- Barkman, J.J. 1968. Botanisch onderzoek op het biologisch station, Wijster, 1957–1967. *Miscellaneous Papers* 2, 141–160.
- Barkman, J.J. 1973. Synusial approaches to classification. In: Whittaker, R.H. (Ed.), *Ordination and classification of communities*. Dr. W. Junk b.v., The Hague, pp. 435–491.
- Barkman, J.J. 1990. Ecological differences between *Calluna*- and *Empetrum*-dominated dry heath communities in Drenthe, The Netherlands. *Acta Botanica Neerlandica* 39: 75–92.
- Beaté, H. & K. Vandekerckhove 2001. Wenselijkheid van begrazing door hoefdieren in de bossfeer; criteria bij de beoordeling van begrazingsaanvragen. Instituut voor bosbouw en wildbeheer, mededeling 2001/1.
- Beeftink, W.G. 1987. Vegetation responses to changes in tidal inundation of salt marshes. In: J. van Andel, J.P. Bakker & R.W. Snaydon (eds.) *Disturbance in grasslands*. Junk Publishers, Dordrecht, 97–117.
- Bekker, R.M., L.J.L. van den Berg, R.J. Strykstra & R. Verhagen 2005. Heidevegetaties, zo gezaaid?: Het opbrengen van maaisel als versnelde natuurontwikkelingmaatregel geëvalueerd. *De Levende Natuur* 106: 214–218.
- Bekker, R.M., W.H.O. Ernst & Y. de Vries 2002. Zaadvoorraad van duinvalleien; bron of belemmering van herstel? *Landschap* 18: 173–184.
- Belnap, J. & O.L. Lange (eds.) 2001. *Biological soil crusts: structure, function and management*. Ecological studies 150. Berlin, Springer-Verlag, 503 pp. ISBN 3-540-43757-6.
- Beltman, B. & A. Barendregt 2007. Herstelmaatregelen in verzuurde schraallanden in laag-Nederland. *De Levende Natuur* 108: 87–92.
- Beltman, B. J.H. Willems & S. Güsewell 2007. Flood events overrule fertiliser effects on biomass production and species richness in riverin grasslands. *Journal of Vegetation Science* 18: 625–634.
- Bennie, J., M.O. Hill, R. Baxter & B. Huntley 2006. Influence of slope and aspect on long-term vegetation change in British chalk grasslands. *Journal of Ecology* 94: 355–368.
- Berendse, F. 1988. De nutriënten balans van droge zandgrondvegetaties in verband met de eutrofiering via de lucht. Wageningen, Landbouwniversiteit.
- Berg, B. & C. McLaugherty 2007. *Plant Litter. Decomposition, Humus Formation, Carbon Sequestration*. Second Edition. Springer

- Berger, S. & G.-R. Walther 2003. *Ilex aquifolium* – a Bioindicator for Climate Change? Verhandlungen der Gesellschaft für Ökologie 33: 127.
- Bijkerk, R., G.J. Berg & A.M.T. Joosten 2004 Drentse vennen door de jaren heen. Onderzoek naar de ecologische veranderingen in Drentse vennen tot 2003. Rapport KENB2004032. In opdracht van de Provincie Drenthe.
- Bijlsma, R.J., V. Kint, J. den Ouden, L. Baeten & K. Verheyen 2010. Successie en bosdynamiek. In: J. den Ouden, B. Muys, F. Mohren & K. Verheyen (red.). *Bosecologie en Bosbeheer*, p. 195–217. Acco, Leuven.
- Bijlsma, R.G. 2006. Effecten van menselijke verstoring op grondbroedende vogels van Planken Wambuis. *De Levende Natuur* 107: 191–198.
- Bijlsma, R.J. 2004. Verbraming: oorzaken en ecologische plaats. *De Levende Natuur* 105: 138–144.
- Bijlsma, R.J. 2007. Verhoogde natuurwaarde door natuurlijke bosontwikkeling, een bryologische studie in bosreservaat Kerperbos gemeente Vaals (zuid limburg), *Natuurhistorisch maandblad* 11: 289–298.
- Bijlsma, R.J. 2011. Naaldbossen en paddestoelen: op zoek naar ecologische criteria voor waardering. *Coolia* 54: 9–15.
- Bijlsma, R.J. G.J. van Dorland, D. Bal & J.A.M. Janssen 2010. Oude bossen en bosgroeiplaatsen. Een referentiebestand voor het karteren van de habitattypen Beuken-eikenbossen met hulst en Oude eikenbossen. *Alterra rapport 1967*, Wageningen, 43 p.
- Bijlsma, R.J., A. Aptroot, K.W. van Dort, R. Haveman, C.M. van Herk, A.M. Kooijman, L.B. Sparrius & E.J. Weeda 2009. Preadvies mossen en korstmossen. Directie Kennis, Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit Rapport DK nr. 2009/dk104-O, Ede.
- Bijlsma, R.J., H. van Blitterswijk, A.P.P.M. Clerckx, J.J. de Jong, M.N. van Wijk & L.J. van Os 2001. Bospaden voor bosplanten. Bospaden en -wegen als transportroute, vestigingsmilieu, refugium en uitvalsbasis voor bosplanten. Rapport 193. *Alterra*, Wageningen. 99 pp.
- Bijlsma, R.J., J. den Ouden & H. Siebel 2009. Oude eikenbossen: nieuwe inzichten en kansen voor het beheer, *De Levende Natuur* 2: 77–82.
- Bijlsma, R.J., J.A.M. Janssen, R. Haveman, R.W. de Waal & E.J. Weeda (met medewerking van A.J.M. Koomen, D.R. Lammertsma, R. Loeb & G.J. Maas) 2008. *Natura 2000 habitattypen in Gelderland*. *Alterra-rapport 1769*, Wageningen.
- Bijlsma, R.J., R.W. de Waal & E. Verkaik 2009. Natuurkwaliteit dankzij extensief beheer. Nieuwe mogelijkheden voor beheer gericht op een veerkrachtig bos- en heidelandchap. *Alterra-rapport 1902*, Wageningen.
- Blindow, I. 1988. Phosphorus toxicity in *Chara*. *Aquatic Botany* 32: 393–395.
- Bobbink R & L.P.M. Lamers 1999. Effecten van stikstofhoudende luchtverontreiniging op vegetaties – een overzicht. (Effects of atmospheric nitrogen pollution on vegetations – a review.) University of Nijmegen; Technical Commission for Soil Protection (TCB), 77 pp.
- Bobbink, R & M.C.C. de Graaf 2007. Website O+BN. <http://www.natuurkennis.nl>.
- Bobbink, R. & J.H. Willems 2001. Prae-advies kalkgraslanden. Rapport OBN-16. Expertisecentrum LNV, Ede/Wageningen, NL.
- Bobbink, R. & J.P. Hettelingh (eds) 2011. Review and revision of empirical critical loads and dose-response relationships. Proceedings of an expert workshop, Noordwijkerhout, 23–25 June 2010. RIVM rapport 680359002, 244p.
- Bobbink, R. 1991. Effects of nutrient enrichment in Dutch chalk grassland. *Journal of Applied Ecology* 28: 28–41.

- Bobbink, R., E.C.H.E.T. Lucassen, & J.G.M. Roelofs 2011b, in prep. Onderzoek naar herstel en (her)ontwikkeling van zinkvegetaties – Eindrapport. OBN Rapport nr. 2011/OBN146-HE.
- Bobbink, R., L.P.M. Bik & J.H. Willems 1988. Effects of nitrogen fertilization on vegetation structure and dominance of *Brachypodium pinnatum* (L.) Beauv. in chalk grassland: a threat to a species rich ecosystem. *Biological Conservation* 40: 301–314.
- Bobbink, R., M. Ashmore, S. Braun, W. Fluckiger, I.J.J. van den Wyngaert 2003. Empirical nitrogen critical loads for natural and semi-natural ecosystems: 2002 update. In: B. Achermann & R. Bobbink (eds.) Empirical critical loads for nitrogen. Environmental Documentation No. 164 Air, pp. 43–170. Swiss Agency for Environment, Forest and Landscape SAEFL, Berne.
- Bobbink, R., M. Hart, M. van Kempen, F. Smolders & J.G.M. Roelofs 2007. Grondwaterkwaliteitsaspecten bij vernatting van verdroogde natte natuurparels in Noord-Brabant. B-Ware Research Centre BV. Nijmegen. Rapport 2007.15, 116 p.
- Bobbink, R., M. Weijters, M. Nijssen, J. Vogels, R. Haveman & L. Kuiters 2009. Branden als EGM maatregel. Rapport DK nr. 2009/dk117-O. Directie Kennis, Ede.
- Bobbink, R., R.J. Bijlsma, E. Brouwer, K. Eichhorn, R. Haveman, P. Hommel, T. van Noordwijk, J. Schaminée, W. Verberk, R. de Waal & M. Wallis de Vries 2008. Preadvies hellingbossen in Zuid-Limburg. Ministerie van LNV, Directie Kennis, Ede. 106 pp.
- Boer, R.W. 1857. Bijdragen tot de kennis der houtteelt. Tjeenk Willink, Zwolle. 600 pp.
- Bonte, D. & D. Maes 2008. Trampling affects the distribution of specialised coastal dune arthropods. *Basic and Applied Ecology* 9: 426.
- Bosch, G.J. 2004. Natuurontwikkeling van zilte vegetatie binnendijks van kustgebieden in Zeeland en Groningen: Natuurontwikkeling binnen milieukundige en ecologische kaders. Afstudeerverslag OU Heerlen / RUG.
- Bosman, W., C. van Turnhout & H. Esselink 1999. Effecten van herstelmaatregelen op diersoorten: "Eerste versie van Standaard Meetprotocol Fauna (SMPF) en Richtlijnenprogramma Uitvoering Herstelmaatregelen Fauna (RUHF)". Rapport stichting Bargerveen, Nijmegen.
- Both, C., C.A.M. van Turnhout, R.G. Bijlsma, H. Sipel, A.J. van Strien & R.P.B. Foppen 2010. Avian population consequences of climate change are most severe for long-distance migrants in seasonal habitats. *Proc. Royal Soc. Series B.* 277, 1259–1266.
- Bouwman J.H. & M.A.P. Horsthuis 2010. Analyse permanente quadraten J.T de Smidt & J. Smits 1949–2008. Rapport Unie van Bosgroepen, Ede.
- Boxman A.W, K. Blanck, T. Brandrud, B.A. Emmett, P. Gundersen, R.F. Hogervorst, O.J. Kjønaas, H. Persson & V. Timmermann 1998. Vegetation and soil biota response to experimentally-changed nitrogen inputs in coniferous forest ecosystems of the NITREX project. *Forest Ecology and Management* Volume 101, Issues 1–3, February 1998: 65–79.
- Braun, S., B. Rihm, Ch. Schindler & W. Fluckinger 1999. Growth of Mature Beech in Relation to Ozone and Nitrogen Deposition: an Epidemiological Approach. *Water, Air and Soil pollution* 116: 357–364.
- Britton, A., R. Marrs, R. Pakeman & P. Carey 2003. The influence of soil-type, drought and nitrogen addition on interactions between *Calluna vulgaris* and *Deschampsia flexuosa*: implications for heathland regeneration. *Plant Ecology*, Volume 166: 93–105
- Broome, A. 2003. Growing Juniper: propagation and establishment practices. Information note. Forestry Commission, Edinburgh, 10 pp.
- Brouwer, E. & A.J.P. Smolders 2006. Verslag van een onderzoek naar de troebeling in de bufferplas van Recreatiecentrum Ter Spegelt. Onderzoekcentrum B-ware, rapport 2006.04.

- Brouwer, E. 2008. Krabbescheer in het Rijnstrangengebied; onderzoek op enkele actuele en potentiële groeiplaatsen. B-ware rapport 2008.37. In opdracht van Waterschap Rijn en IJssel.
- Brouwer, E., Bobbink, R., Meeuwssen, F. & J.G.M. Roelofs 1997. Recovery from acidification in aquatic mesocosms after reducing ammonium- and sulphate deposition. *Aquatic Botany* 56: 119–130.
- Brouwer, E., H. van Kleef, H. van Dam, J. Loermans, G. Arts & D. Belgers 2009. Effectiviteit van herstelbeheer in vennen en duinplassen op de middellange termijn. Rapport 2009/dki 126–O, Directie Kennis en Innovatie, Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, Ede
- Brouwer, E., R. Bobbink, J.G.M., Roelofs & G.M. Verheggen 1996. Effectgerichte maatregelen tegen verzuring en eutrofiëring van oppervlaktewateren. Eindrapport monitoring tweede fase. Vakgroep Oecologie, Katholieke Universiteit Nijmegen.
- Bruggink, M. 1993. Seed bank, germination, and establishment of ericaceous and gramineous species in heathlands. In: Aerts, R. & Heil, G.W. (Eds.) *Heathlands: Patterns and Processes in a Changing Environment*. Geobotany 20. Kluwer Academic Publ. Dordrecht.
- Bruin, C.J.W. 2001. Natuurherstel in het Mokslootgebied op Texel. *De Levende Natuur* 102: 134–139.
- Bruin, C.W.J. 1991. Het Junco baltici–Schoenetum nigricantis en enkele nauw verwante vegetatietypen. *Stratiotes* 3: 40–60.
- Carroll S.P., A.P. Hendry, D.N. Reznick & C.W. Fox 2007. Evolution on ecological time-scales. *Functional Ecology* 21: 387–393.
- Chapman, S.B. J. Hibble & C.R. Rafarel 1975. Litter accumulation Under *Calluna Vulgaris* on a Lowland Heathland in Britain *Journal of Ecology* 63: 259–271
- Chardon, W.J. 2009. Mogelijkheden voor immobiliseren van bodemfosfaat in het kader van natuurontwikkeling. Alterra rapport 1870. Alterra, Wageningen.
- Coops, H., R. Doef. B. de Witte & M. van de Berg 1997. Herstel van de watervegetatie in de Veluwerandmeren. *De Levende Natuur* 98: 8–13.
- Cornelis, J. L. De Keersmaeker, M. Hermy & P. Hommel 2010. Leemgebieden. In: Den Ouden et al. (red.). *Bosecologie en bosbeheer*. Acco Leuven/Den Haag, 273–282.
- Corporaal, A. & J.A.M. Janssen 2003. Kievitsbloemen in Zuid-Holland. Excursieverslagen 2003. *Plantensociologische Kring Nederland*.
- Corporaal, A., M.A.P. Horsthuis & J.H.J. Schaminée 1993. Oecologie, verspreiding en plantensociologische positie van de Kievitsbloem (*Frittilaria meleagris* L.) in Nederland en Noordwest Europa. *Stratiotes* 6: 14–39.
- Craft, C.B. & C.J. Richardson 1993. Peat Accretion and N, P, and Organic C Accumulation in Nutrient-Enriched and Unenriched Everglades Peatlands. *Ecological Applications* 3:446–458.
- Cusell, C., A.M. Kooijman, L.P.M. Lamers & G van Wirdum 2011. Pilot-studie naar de voor- en nadelen van peilfluctuatie voor het behoud en herstel van trilvenen. OBN-rapport (in press).
- De Bruijn, O. & J. Hofstra 1997. Kleinschalig herstelbeheer in het Boddenbroek op het landgoed Twickel. *De Levende Natuur* 98: 289–295.
- De Goeij, A.A.M. & R.F.M. Krekels 2000. De Wilde kievitsbloem in Overijssel. Verspreiding, ecologie, knelpunten en beschermingsmaatregelen. *Natuurbalans/Limes Divergens*. Nijmegen.
- De Graaf, M.C.C. 2000. Exploring the calcicole–calcifuge gradient in heathlands. Dissertatie KUN, Nijmegen, 175 pp.
- De Graaf, M.C.C., H.M. van de Steeg, L.A.C.J. Voesenek & C.W.P.M. Blom 1990. Vegetatie in de uiterwaarden: de invloed van hydrologie, beheer en substraat. *Publikaties en rapporten van*

- het project 'Ecologisch herstel Rijn'. Publikatie no. 16. Laboratorium voor Experimentele Plantenoecologie, Katholieke Universiteit Nijmegen.
- De Graaf, M.C.C., P.J.M. Verbeek, R. Bobbink & J.G.M. Roelofs 1998b. Restoration of species-rich dry heaths: The importance of appropriate soil conditions. *Acta Botanica Neerlandica* 47: 89–111.
- De Graaf, M.C.C., P.J.M. Verbeek, S. Robat, R. Bobbink, J.G.M. Roelofs, S. de Goeij & M. Scherpenisse 2004. Lange-termijn effecten van herstelbeheer in heide en heischrale graslanden. Rapport EC-LNV nr. 2004/288-O.
- De Graaf, M.C.C., R. Bobbink, J.G.M. Roelofs & P.J.M. Verbeek 1998a. Differential effects of ammonium and nitrate on three heathland species. *Plant Ecology* 135: 185–196.
- De Graaf, M.C.C., R. Bobbink, N.A.C. Smits, R. van Diggelen & J.G.M. Roelofs 2009. Biodiversity, Vegetation gradients and key geochemical processes in the heathland landscape. *Biological Conservation* 142: 2191–2201.
- De Graaf, M.C.C., R. Bobbink, P.J.M. Verbeek, & J.G.M. Roelofs 1997. Aluminium toxicity and tolerance in three heathland species. *Water, Air, and Soil Pollution* 98: 229–239.
- De Jong, J.J. 2011. Effecten van oogst van takhout op de voedingstoestand en bijgroei van bos. Wageningen, Alterra, Alterra-rapport 2202.
- De Keersmaeker, L., K. VandeKerkhove, A. Verstraeten, L. Baeten, P. Verschelde, A. Thomaes, M. Hermy & K. Verheyen 2011. Clear-felling effects on colonization rates of shade-tolerant forest herbs into a post-agricultural forest adjacent to ancient forest. *Applied Vegetation Science* 14(1): 75–83.
- De Keersmaeker, L., L. Martens, K. Verheyen, M. Hermy, A. de Schrijver, N. Lust, N. 2004. Impact of soil fertility and insolation on diversity of herbaceous woodland species colonizing afforestations in muizen forest (belgium) *Forest Ecol. Manag.* 188(1–3): 291–304.
- De Kraker, C. 2012a. Grevelingenverslag; Onderzoek aan flora en fauna van de Hompelvoet en andere gebieden in de Grevelingen. Ecologisch adviesbureau Sandvicensis, Burgh. 94 p.
- De Kraker, K. 2012b. Vegetatie van de Grevelingen; kartering meetsooren 2009–2011. Sandvicensis Ecologisch adviesbureau, Burgh–Haamstede. 206 pp.
- De Leeuw, C.C., A.P. Grootjans, E.J. Lammerts, P. Esselink, L. Stal, P.J. Stuijzand, C. van Turnhout, M.E. ten Haaf & S.K. Verbeek 2008. Ecologische effecten van Duinboog- en washoverherstel. Rijksuniversiteit Groningen.
- De Mars, H. 1996. Chemical and physical dynamics of fen hydro-ecology. Dissertatie Universiteit Utrecht.
- De Mars, H. 2010. Het Bunder en Elsloërbos sinds 1800: Veranderend gebruik, veranderend landschap. pp: 270–291. In: F. Coolen et al., (red). *Limburgse natuur in een veranderend landschap 100 jaar Natuurhistorisch Genootschap in Limburg*. Stichting Natuurpubl. Limburg, Maastricht.
- De Mars, J. Schunselaar & J. Schaminée 2012. Ecohydrologie van de Zuid- Limburgse hellingmoerassen. Inventarisatieatlas van vegetatie, bodem en grondwaterkwaliteit. #
- De Mars, H., T. van Dort, P. Kloet & C. van Tijen 2005. Verdroging in Limburg. Een evaluatie na 15 jaar beleid. *Natuurhistorisch maandblad* 94: 206–210.
- De Schrijver, A., G. Geudens, L. Augusto, J. Staelens, J. Mertens, K. Wuyts, L. Gielis & K. Verheyen 2007b. The effect of forest type on throughfall deposition and seepage flux: a review. *Oecologia* 153: 663–674.
- De Schrijver, A., K. Wuyts, L. van Nevel & F. Mohren 2010. Nutriëntenbeheer. In: Den Ouden et al. (red.), *Bosecologie en Bosbeheer*. Acco Leuven / Den Haag, p. 403–415. Den Ouden, J., B. Muys, F. Mohren & K. Verheyen 2010. *Bosecologie en bosbeheer*. Acco Leuven België.

- De Schrijver, A., R. Devlaeminck, J. Mertens, K. Wuyts, M. Hermy & K. Verheyen 2007a. On the importance of incorporating forest edge deposition for evaluating exceedance of critical pollutant loads. *Applied Vegetation Science* 10: 293–298.
- De Vlaeminck, R., B. Bossuyt & M. Hermy 2005. Inflow of seeds through the forest edge: evidence from seed bank and vegetation patterns. *Plant Ecology*, 176: 1–17.
- De Vries, B.W.L., E. Jansen, H.F. Van Dobben & Th. W. Kuyper 1995b. Partial restoration of fungal and plant species diversity by removal of litter and humus layers in stands of Scots pine in The Netherlands. *Biodiversity and Conservation* 4: 156–164.
- De Vries, H.H. 2004. Opslagverwijdering in de Rottige Meente voor de grote vuurvliinder. Rapport VS2004.017, De Vlinderstichting, Wageningen.
- De Vries, H.H. 2008. Uitvoering en advisering beschermingsplan groene glazenmaker 2007 – 2008. Rapport 2008.029. De Vlinderstichting, Wageningen.
- De Vries, H.H., S.H. Ens, M. van Kessel & I.M.M.S. Silva 2007. Meer ecologische kennis over de grote vuurvliinder. Eindrapportage. Rapport VS2007.004. De Vlinderstichting, Wageningen.
- De Vries, V. 1961. Vegetatiestudie op de westpunt van Vlieland. Dissertatie Universiteit van Amsterdam, Amsterdam.
- De Vries, W., J.J.M. van Grinsven, N. van Breemen, E.E.J.M. Leeters & P.C. Jansen 1995. Impacts of acid deposition on concentrations and fluxes of solutes in acid Sandy forest soils in the Netherlands. *Geoderma* 67: 17–43.
- De Waal, R.W. & R.J. Bijlsma 2003. Bossen van de keileemgronden. Betekenis van stagnerend grondwater voor de ontwikkeling van humusprofiel en vegetatie. Rapport 804. Alterra, Wageningen. 70 pp.
- De Waal, R.W., R.J. Bijlsma, E.M. Dijkman, & M.M. van der Werff 2001. Stekelvaren dominantie in bossen op arme bodems *De Levende Natuur* 102: 118–122.
- Decler, K. (red.) 2007. Europees beschermde natuur in Vlaanderen en het Belgisch deel van de Noordzee. Habitattypen/Dier- en plantensoorten. Mededelingen van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek.
- Decocq, G., M. Aubert, F. Dupont, J. Bardat, A. Wattez-Franger, R. Saguez, B. de Foucault, D. Alard, A. Delelis-Dusollier 2005. Plant diversity in a managed temperate deciduous forest: understory reponse to two silvicultural systems. *Journal of Applied Ecology* 41: 1065–1079.
- Dekker, J.J.A. 2007. Rabbits, refuges and resources. How living in burrows affects foraging of herbivores. Proefschrift. Wageningen University, Wageningen.
- Den Ouden, J. & Th. Spek (red.), 2007. Ontstaanswijze van eikenclusters in het natuurterrein De Wilde Kamp bij Garderen: landschapsgeschiedenis, bodemontwikkeling en vegetatiegeschiedenis. Rapportage Archeologische Monumentenzorg 131B. RACM, Amersfoort.
- Den Ouden, J., B. Muys, F. Mohren & K. Verheyen 2010. Boscologie en bosbeheer. *Acco Leuven/Den Haag*, 674 p.
- DHV 2009. De Vecht, een grenzenloze halfnatuurlijke rivier. Grensoverschrijdende Vechtvisie; uitvoeringsprogramma Vecht en Vechtdal 2009–2013. In opdracht van internationaal samenwerkende overheden. Amersfoort, Zwolle.
- Diemont, W.H. & G.W. Heil. 1984. Some long-Term Observations on Cyclical and Seral Processes in Dutch Heathlands. *Biological Conservation* 30 : 283–290.
- Dijkema, K., A. Nicolai, J. de Vlas, C.J. Smit, H. Jongerius & H. Nauta 2001. Van Landaanwinning naar Kwelderwerken. Leeuwarden: Rijkswaterstaat, Directie Noord-Nederland / Texel: Alterra, 68p.

- Dijkema, K.S. & W.E. van Duin 2012. 50 jaar monitoring van kwelderwerken. *De Levende Natuur* 113: 118–122.
- Dijkema, K.S. 1990. Salt and Brackish Marshes Around the Baltic Sea and Adjacent Parts of the North Sea: Their Vegetation and Management *Biological Conservation* 51: 191–209.
- Dijkema, K.S., Bossinade, J.H., Bouwsema, P. & de Glopper, R.J. 1990. Salt marshes in the Netherlands Wadden Sea: rising high-tide levels and accretion enhancement. In: J.J. Beukema, W.J. Wolff & J.J.W.M. Brouns (red.). *Expected effects of climate change on marine coastal ecosystems*. Kluwer Academic publishers: p. 173–188.
- Dijkema, K.S., W.E. van Duin, E.M. Dijkman, P.W. van Leeuwen, 2007. *Monitoring van Kwelders in de Waddenzee*. Wageningen, Alterra, Alterra-rapport 1574. 63 blz.; 18 fig.; 5 tab.; 58 ref.
- Dijkema, K.S., H.F. van Dobben, E.C. Koppenaar, E.M. Dijkman, W.E. van Duin 2011. *Kweldervegetatie Ameland 1986–2010: effecten van bodemdaling en opslibbing op Neerlands Reid en De Hon*. In: *Begeleidingscommissie Monitoring Bodemdaling Ameland* (ed.), *Monitoring Effecten van Bodemdaling op Ameland-Oost: Evaluatie na 23 Jaar Gaswinning*, pp. 1–167. http://www.interwad.nl/Rapportage_201.2785.0.html.
- Dorland E., L. van den Berg, R. Bobbink & J. Roelofs 2003b. Bekalking bij het herstel van gedegeneerde heiden en heischrale graslanden. *De Levende Natuur* 104: 144–148.
- Dorland E., L.J.L. van den Berg, A.J. van den Berg, M.L. Vermeer, Bobbink & J.G.M. Roelofs 2004. The effects of sod cutting and additional liming on potential net nitrification in heathland soils. *Plant and Soil* 265: 267–277.
- Dorland E., R. Bobbink, J.H. Messelink & J.T.A. Verhoeven 2003a. Soil ammonium accumulation after sod cutting hampers the restoration of degraded wet heathlands. *Journal of Applied Ecology* 40: 804–814.
- Dorland, E. & A. van Loon 2011. *Verkenning kwantificering processen ten behoeve van Herstelstrategieën Programmatische Aanpak Stikstof*. KWR 2011.008
- Dorland, E. R. Bobbink & E. Brouwer 2005. *Herstelbeheer in de heide: een overzicht van de maatregelen in het kader van OBN*. *De Levende Natuur* 106:204–207.
- Dorland, E., A. van Loon, Y. Fujita & G. Cirkel 2012. *Kwantificering processen ten behoeve van herstelstrategieën Programmatische Aanpak Stikstof – Deel II*. Rapport KWR 2012–020. KWR, Nieuwegein.
- Dorland, E., L.J.L. van den Berg, E. Brouwer, J.G.M. Roelofs & R. Bobbink 2005a. Catchment liming to restore degraded, acidified heathlands and moorland pools. *Restoration Ecology* 13: 302–311.
- Dorland, E., R. Bobbink & E. Brouwer 2005b. *Herstelbeheer in de heide: een overzicht van maatregelen in het kader van OBN*. *De Levende Natuur* 106: 204 – 208.
- Dorland, E., R. Bobbink J.G.M. Roelofs 2002. Bekalking in zijn gebied helpt het herstel van natte heiden. *Vakblad Natuurbeheer* 1: 10–12.
- Dorland, E., R. Bobbink, E. Brouwer, C.J.H. Peters, P.J.M. van der Ven, Ph. Vergeer, G.M. Verheggen & J.G.M. Roelofs 2000. *Herintroductie en bekalking van het in zijn gebied*. *Aanvulling bij effectgerichte maatregelen in heischrale milieus*. Leerstoelgroep Landschapsecologie, Universiteit Utrecht, Utrecht. Afdeling Aquatische oecologie en Milieubiologie, KUN, Nijmegen, 94 pp.
- Dorland, E., R. Bobbink, J.H. Messelink & J.T.A. Verhoeven 2003. Soil ammonium accumulation after sod cutting hampers the restoration of degraded wetlands. *Journal of Applied Ecology* 40: 804–814.

- Duel, H., C. Kwakernaak & T. Morel 1991. Natuurontwikkeling in uiterwaarden : perspectieven voor het vergroten van rivierdynamiek en het ontwikkelen van oobossen in de uiterwaarden van de Rijn. Publikaties en rapporten van het project "Ecologisch Herstel Rijn"; no. 29, Delft.
- Duursema, G. 2004. Leidraad voor ecologisch herstel van de Overijsselsche Vecht. WV, Coevorden.
- Eisma, D. 1968. Composition, origin and distribution of Dutch coastal sands between Hoek van Holland and the island of Vlieland. PhD- thesis, Rijksuniversiteit Groningen, Groningen, 267pp.
- Elerie, J.N.H., S.W. Jager & Th. Spek, 1993. Landschapsgeschiedenis van de Strubben - Kniphorstbos; archeologische en historisch-ecologische studies van een natuurgebied op de Hondsrug. Van Dijk & Foorhuis, Groningen.
- Elser, J.J., W.F. Fagan, R.F. Denno, D.R. Dobberfuhl, A. Folarin, A. Huberty, S. Interlandi, S.S. Kilham, E. McCauley, K.L. Schulz, E.H. Sieman & R.W. Sterner 2000. Nutritional constraints in terrestrial and freshwater food webs. *Nature* 408: 578-580.
- Emmer, I.M. 1995a. Humus form and soil development during a primary succession of a monoculture *Pinus sylvestris* forests on poor sandy substrates. Thesis University of Amsterdam.
- Emmer, I.M. 1995b. Humus form development and succession of dwarf shrub vegetation in grass dominated primary *Pinus sylvestris* forests. *Ann. Sci. For.* 52: 561-571.
- Esselink, J.W.P. 2000. Nature Management of Coastal Salt Marshes; Interactions between anthropogenic influences and natural dynamics. Dissertatie Rijksuniversiteit Groningen.
- Everts, F.H. & N.P.J. de Vries 1991. De vegetatieontwikkeling van beekdalsystemen. Een landschapsecologische studie van enkele Drentse beekdalen. Dissertatie Rijksuniversiteit Groningen.
- Everts, F.H., G.J. Baaijens, A.P. Crootjans, N.P.J. de Vries & A. Verschoor 2005. Grootschalige landschappen en heidebeheer: Dwingelerveld. *De Levende Natuur* 106: 193-199.
- Eysink, A.T.W. & A.J.M. Jansen, 2011. Hoorns Veentje landgoed Ooster- en Westersand, veentje op eenzame hoogte. In: M.I. Kamphuis, A.J.M. Jansen & J. Bouwman; *Natuurherstel, 20 jaar effectgerichte maatregelen*, p. 45-52. KNNV Uitgeverij/Unie van Bosgroepen, Zeist.
- Eysink, A.T.W., M.A.P. Horsthuis, R.J.J. van Dongen & J.H.J. Thielemans 2012. Terug naar de Bron. Evaluatie van herstelprojecten. Waterschap Regge en Dinkel in opdracht van de Projectgroep Terug naar de Bron. 102 pp.
- Falkengren-Grerup, U. 1986. Soil acidification and vegetation changes in deciduous forest in southern Sweden. *Oecologia* 70:339-347.
- Fanta, J. & H. Siepel (ed.) 2010. Inland drift sand landscapes. KNNV-Uitgeverij, Driebergen, 255-278.
- Geelen, L.H.W.T., E.F.H.M. Cousin & C.F. Schoon 1995. Regeneration of Dune Slacks in the Amsterdam Waterwork Dunes. In: M.G. Healy & J.P. Doody (eds.). *Directions in European Coastal Management*. Cardigan, Samara Publishing Limited: p. 525-532.
- Geerdes, A., H.J.V. van den Bijtel & Th.H. de Jong 2001. Essenhakhout in het Kromme Rijngebied. Actieplan voor behoud van een uniek bostype. Stuurgroep Kromme Rijnlandschap, Bunnik.
- Geurts, J.J.M. 2010. Restoration of fens and peat lakes: a biogeochemical approach. Proefschrift Radboud Universiteit Nijmegen.
- Gimingham, C.H. 1972. *Ecology of Heathlands*. Chapman and Hall London
- Gordon, C., J.M. Wynn & S.J. Woodin 2001. Impacts of increased nitrogen supply on high Arctic heath: the importance of bryophytes and phosphorus availability. *New Phytologist* 149: 461-471.

- Graebner, P. 1904. Handbuch der heidekultur. Verlag Von Wilhem Engelmann Leipzig 1904.
- Graitson, E., G. San Martin & P. Goffart 2005. Intérêt et particularités des haldes calaminaires wallonnes pour l' entomofaune: le cas des Lépidoptères Rhopalocères et des Orthoptères. Notes Fauniques de Gembloux 57 : 49–57.
- Greven, H.C. 2007. Ontwikkeling van de bryoflora in het essenhakhout van het Kromme Rijngebied over de jaren 1974, 1988, 2003 en 2007. Provincie Utrecht, Afdeling Groen. 23p.
- Groenendijk, A.M. 1987. Ecological consequences of a storm–surge barrier in the Oosterschelde: the salt marshes. PhD Thesis Rijksuniversiteit Utrecht.
- Groot Bruinderink, G.W.T.A., D.R. Lammertsma, G.A.J.M. Jagers op Akkerhuis, W. Ozinga, A.H.P. Stumpel, J. Baveco & R.W. de Waal 2009. Ex ante evaluatie van maatwerk beheer van wilde zwijnen. Alterra, Wageningen. Rapport 1944, 106 p.
- Grootjans, A.P. & W.P. ten Klooster 1980. Changes of groundwater regime in wet meadows. Acta Botanica Neerlandica 29: 541–554.
- Grootjans, A.P. 1985. Changes of groundwater regime in wet meadows. Dissertatie Rijksuniversiteit Groningen.
- Grootjans, A.P., E.B. Adema, F.H. Everts 2004. Effecten van verzuring, ontwatering en stikstofdepositie op Boezemlanden en Beekdalen (Friesland en Drenthe). Rapport ECLNV nr. 2004/284
- Grootjans, A.P., E.B. Adema & F.H. Everts 2003. 10 jaar monitoring van maatregelen tegen verzuring, verdroging en eutrofiëring: Beekdalen. Eindrapport EGM/OBN 1991– 2002. Rapport EC–LNV.
- Grootjans, A.P., E.J. Lammerts & F. van Beusekom 1995. Kalkrijke duinvalleien op de Waddeneilanden. Ecologie en regeneratiemogelijkheden. Natuurhistorische bibliotheek van de KNNV. KNNV–uitgeverij, Utrecht.
- Grootjans A.P., Geelen L., Jansen A.J.M. & E.J. Lammerts 2002. Restoration of coastal dune slacks. Hydrobiologia 478: 181–203.
- Grootjans, A.P., F.H. Everts, C.J.S. Aggenbach, & E.B. Adema 2007. Restauratie van duinvalleien. De Levende Natuur 108: 77–82.
- Grootjans, A.P., J.P. Bakker, A.J.M. Jansen & R.H. Kemmers 2002. Restoration of brook valley meadows in the Netherlands. Hydrobiologia 478: 149–170.
- Grootjans, A.P., L. Geelen, A.J.M. Jansen & E.J. Lammerts 2002. Restoration of coastal dune slacks. Hydrobiologia 478: 181–203.
- Grootjans, A.P., P.C. Schipper & H.J. van der Windt 1986. Influence of drainage on N–mineralization and vegetation response in wet meadows. II: Cirsio–Molinietum stands. Oecologia Plantarum 7: 3–14.
- Grootjans, A.P., P.S. Hartog, L.F.M. Fresco & H. Esselink 1991. Succession and fluctuation in a wet dune slack in relation to hydrological changes. Journal of Vegetation Science 2: 545–554.
- Grootjans, A.P., R.H. Kemmers, F.H. Everts & E.B. Adema 2007. Restauratie van schraallanden op veengronden door afgraven en vernatten. De Levende Natuur 108: 108–113.
- Grootjans, A.P., S.K. Verbeek, E.B. Adema, A.C.J. Boerwinkel, P. Vrieling, G.B. Baaijens, M. Bakker, B. Beltman, A.C. Zuidhoff & R.H. Kemmers 2001. Bevloeiing als beheersmaatregel; mogelijkheden voor herstel van verzuurde en verdroogde graslanden. OBN–rapport EC–LNV nr 2001/052, Ede.
- Grutters, B. & A. Corporaal 2011. Kievitsbloemen in synbiose: samen succesvol. In: Schaminée, J., J. Janssen & E. Weeda, 2011. Gewapende vrede. Beschouwingen over plant–dierrelaties. KNNV uitgeverij, Utrecht.

- Gruwez, R., A. van den Broeck, K. Verheyen 2010. studie voor de opmaak van een soortbeschermingsplan voor Jeneverbes (*Juniperus communis* L.) in Vlaanderen. Universiteit Gent i.s.m. INBO (instituut voor natuur en bosonderzoek), 191 pp.
- Gulati, R.D. & E. van Donk 2002. Lakes in the Netherlands, their origin, eutrophication and restoration: State-of-the-art review. *Hydrobiologia* 478: 73–106.
- Gulati, R.D., Pires, L.M.D., E. van Donk 2008. Lake restoration studies: Failures, bottlenecks and prospects of new ecotechnological measures. *Limnologica* 38: 233–248.
- Güsewell, S. & Ch. le Nedic 2004. Effects of winter mowing on vegetation succession in a lakeshore fen. *Applied Vegetation Science* 7: 41–48.
- Haaijer, S.C.M., L.P.M. Lamers, A.J.P. Smolders, M.S.M. Jetten & H. den Camp 2007. Iron sulfide and pyrite as potential electron donors for microbial nitrate reduction in freshwater wetlands. *Geomicrobiology Journal* 24: 391–401.
- Härdtle, W., G. von Oheimb, M. Niemeyer, T. Niemeyer, T. Assmann & H. Meyer 2007. Nutrient leaching in dry heathland ecosystems: effects of atmospheric deposition and management. *Biogeochemistry* 86: 201–215.
- Härdtle, W., M. Niemeyer, T. Niemeyer, T. Assmann, & S. Fottner 2006. Can management compensate for atmospheric nutrient deposition in heathland ecosystems. *Journal of Applied Ecology* 43: 759–769.
- Hasse, T. & F.J.A. Daniels 2006. Species responses to experimentally induced habitat changes in a *Corynephorus* grassland. *Journal of Vegetation Science* 17: 135–146.
- Haveman, R & J.H.J. Schaminée 2002. Struwelen in de Nederlandse kustlandschappen; typologie en successie. *De Levende Natuur* 103: 70–73.
- Haveman, R., W. van Dijk & P.A.M. Van Winden 1999. Heischrale graslanden op het infanterieschietkamp Harskamp – branden als natuurbeheersmaatregel. *Stratiotes* 18:3–9.
- Havinga, A.J. 1962. Een palynologisch onderzoek van in dekzand ontwikkelde bodemprofielen. *Dissertatie Landbouw Hogeschool. Wageningen.*
- Henricsson, M. 1976. Nutritional studies of *Chara globularis* Thuill., *Chara zeylanica* Willd., and *Chara haitensis* Turpin. Thesis, Uppsala, Sweden, 51 pp.
- Hermly, M. & K. Vandekerckhove 2004. Bosgebieden, in Hermly et al. (2004) *Natuurbeheer*. pp.307–359.
- Hermly, M. & R.J. Bijlsma 2010. Bosbeheer en biodiversiteit. . In: J. den Ouden, B. Muys, F. Mohren & K. Verheyen (red.). *Bosecologie en Bosbeheer*, p. 493–501. Acco, Leuven.
- Hermly, M. 1985. *Ecologie en fytosociologie van oude en jonge bossen in Binnen-Vlaanderen.* *Dissertatie RU Gent.* 755 pp.
- Hermly, M., L. Baeten, B. Roelandt & J. Plue 2009. Flora en vegetatie: ook een spiegel van het verleden? In: Baeté H., De Bie M., Hermly M. & Van den Bremt P. (red.), *Mirdal. Erfgoed in Heverleebos en Meerdaalwoud*, p.189–215.
- Higler, L.W.G. 2005. *De Nederlandse kokerjufferlarven.* KNNV-Uitgeverij, Utrecht.
- Hilt, S. & E.M. Gross 2008. Can allelopathically active submerged macrophytes stabilize clear-water states in shallow lakes? *Basic and Applied Ecology* 9: 422–432.
- Hoegen, A.C. 1999. *Vegetatiekartering Zeldersche Driessen 1993–1996.* Instituut Bos- en Natuuronderzoek/Staatsbosbeheer, Wageningen.
- Hoek, W.Z. & J.H.J. Joosten 1995. Pingo-ruïnes en kalkgyttja in het Weerterbos. *Natuurhistorisch Maandblad* 84: 234–241.
- Hommel P.W.F.M, G.H.P. Dirkx & A.H. Prins 1994. *Natuurbehoud en natuurontwikkeling langs Bloemenbeek en Boven-Dinkel : gevolgen van ingrepen in de waterhuishouding van het*

- Dinkelsysteem voor enkele karakteristieke vegetatietypen Wageningen: DLO–Staring Centrum Rapport / DLO–Staring Centrum.
- Hommel, P. 2010. Website O+BN. www.natuurkennis.nl
- Hommel, P.W.F.M. & J. den Ouden 2010. Droge hakhoutbossen, website O&BN www.natuurkennis.nl.
- Hommel, P.W.F.M. & R.W. de Waal 2004. Bodem, humus en vegetatie onder verschillende loofboomsoorten op de stuwwal bij Doorwerth. Wageningen, Alterra, Alterra-rapport 920.
- Hommel, P.W.F.M.(red.), R.J. Bijlsma, K.A.O. Eichhorn, R.H. Kemmers, J. den Ouden, J.H.J. Schaminée, R.W. de Waal, M.F. Wallis de Vries & B.J.C. Willers 2010. Mogelijkheden voor herstelbeheer in hellingbossen op kalkrijke bodem in Zuid-Limburg. Directie Kennis en Innovatie, Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, Rapport DKI nr. 2010/dk140–O. Ede, 103 pp.
- Hommel, P.W.F.M., A.H. Prins & H.P. Wolfert 1996. Stroomdalgraslanden en rivierdynamiek. Behoud en ontwikkeling van bloemrijke graslanden langs de Boven-Dinkel. Landschap 13: 299–316.
- Hommel, P.W.F.M., H. Siepel & Q.L. Slings 2010. Verslag veldwerkplaats – Duin en kust. PWN Waterleidingbedrijf Noord-Holland, Castricum, 4 juni 2010.
- Hommel, P.W.F.M., H.P.J. Huiskes, R. Haveman & R.W. de Waal 2010. Herstel van jeneverbesstruwelen, Resultaten OBN-onderzoek 2007 – 2010.
- Hommel, P.W.F.M., M. Griek, R. Haveman & R.W. de Waal 2007. Verjonging van Jeneverbes (*Juniperus communis* L.) in het Nederlandse heide- en stuifzandlandschap. Rapport DK nr. 2007/dk072–O. Directie Kennis, Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, Ede, p. 44 pp.
- Hommel, P.W.F.M., R. Haveman, H.P.J. Huiskes & R.W. de Waal 2012 (eindconcept). Herstel van Jeneverbesstruwelen. Resultaten OBN-onderzoek 2007–2011.
- Hommel, P.W.F.M., R.W. de Waal, B. Muys, J. den Ouden & T. Spek 2007. Terug naar het lindewoud. Strooiselkwaliteit als basis voor ecologisch bosbeheer. KNNV Uitgeverij, Zeist. 72 p.
- Hommel, P.W.F.M., Th. Spek & R.W. de Waal 2002. Boomsoort, strooiselkwaliteit en ondergroei op verzuringsgevoelige bodem; een verkennend literatuur- en veldonderzoek. Rapport 509. Alterra, Wageningen. 112 p.
- Hommel, P.W.F.M., W.H. Diemont & R.W. de Waal, 2009. Bodemtype bepaalt effectiviteit plagbeheer in droge heidegebieden. *Stratiotes* 38: 5–17.
- Honnay, O., K. Verheyen & M. Hermy 2002. Permeability of ancient forest edges for weedy plant species invasion. *Forest Ecology and Management* 161: 109–122.
- Honnay, O., M. Hermy & P. Coppin 1999a. Effects of area, age and diversity of forest patches in Belgium on plant species richness, and implications for conservation and reforestation. *Biological conservation* 87: 73–84.
- Honnay, O., M. Hermy & P. Coppin 1999b. Impact of habitat quality on ancient forest plant species recolonisation. *Forest Ecology & Management* 115: 157–170.
- Horsthuis, M.A.P. 2007. Twentse bronnen aan de basis van natuurkwaliteit. Handleiding voor bescherming en beheer van bronnen in Twente. Hassink Drukkers, Haaksbergen.
- Houdijk, A.L.F.M. 1990. Effecten van zwavel- en stikstofdepositie op bos- en heidevegetaties. Rapport Katholieke Universiteit Nijmegen, 124 pp.
- Jacobse, S., Scholl, O., van de Koppel, J. 2008. Prognose van schor- en slikontwikkeling in de Oosterschelde. Rijkswaterstaat Rapport 9T4814.BO.

- Jagers op Akkerhuis, G.A.J.M., S.M.J. Wijdeven, L.G. Moraal, M.T. Veerkamp & R.J. Bijlsma 2005. Dood hout en biodiversiteit. Een literatuurstudie naar het voorkomen van dood hout in de Nederlandse bossen en het belang ervan voor de duurzame instandhouding van geleedpotigen, paddenstoelen en mossen. Rapport 1320. Alterra, Wageningen.
- Jahn, G. 1984. Eichenmischwälder in Nordwestdeutschland – naturnah oder anthropogenen? *Phytocoenologia* 12: 363–372.
- James, C., J. Fisher, V. Russell, S. Collings & B. Moss 2005. Nitrate availability and hydrophyte species richness in shallow lakes. *Freshwater Biology* 50: 1049–1063.
- Janse, J.H. 2005. Model studies on the eutrophication of shallow lakes and ditches. Proefschrift Wageningen Universiteit. 378 pp.
- Jansen, A.J.M. & J.G.M. Roelofs 1996. Restoration of *Cirsio-Molinietum* wet meadows by sod cutting. *Ecological Engineering* 7: 279–298.
- Jansen, A.J.M. 2000. Hydrology and restoration of wet heathland and fen meadow communities. Dissertatie, Rijksuniversiteit Groningen, 185 p.
- Jansen, A.J.M., A.Th.W. Eysink & C. Maas 2001. Hydrological processes in a *Cirsio-Molinietum* fen meadow: implications for restoration. *Ecological Engineering* 17: 3 – 20.
- Jansen, A.J.M., L.F.M. Fresco, A.P. Grootjans & M.H. Jalink, 2004. Effects of restoration measures on plant communities of wet heathland ecosystems. *Applied Vegetation Science* 7: 243–252.
- Jansen, A.J.M., M.C.C. de Graaf J.G.M. Roelofs 1996. The restoration of species-rich heathland communities in The Netherlands. *Vegetatio* 126: 73–88.
- Jansen, A.J.M., mmv. R. Bobbink, E. Brouwer, H. van Dobben & A. van Hinsberg 2010. Stikstofdepositie en rode lijstsoorten: na effectgerichte maatregelen in de habitattypen in landschappen van duinen, heiden, kalkgraslanden, rivieren, beekdalen en laagveenmoerassen. Ede. Rapport Unie van Bosgroepen.
- Jansen, A.J.M., R.M. Bekker, R. Bobbink, J.H. Bouwman, R. Loeb, H. van Dobben, G.A. van Duinen, & M.F. Wallis de Vries 2010b. De effectiviteit van de regeling Effectgerichte Maatregelen (EGM) voor Rode-lijstsoorten. De tweede Rode Lijst met Groene Stip voor vaatplanten en enkele diergroepen in Nederland. Rapport DKI nr. 2010/dk137-O.
- Jansen, A.J.M., Von Asmuth, J., Bunnik, J & A.C. Zuidhoff, 2001. Vijf NB-wet-terreinen op het landgoed Twickel. Report KOA 01.049. Kiwa N.V., Nieuwegein.
- Jansen, P. & A. Winterink 2009. Innovatief beheer van essenhakhout. Natura 2000 gebied Kolland & Overlangbroek. Probos, Wageningen.
- Jansen, P. & L. Kuiper 2001. Hakhout. Suggesties voor het beheer. Stichting Bos en Hout, Wageningen. 56 pp.
- Jansen, P. & M. van Benthem 2008. Bosbeheer en biodiversiteit. Matrijs, Utrecht. 215 pp.
- Janssen, A., J. Schaminée & A. Stortelder 2008. Koolmansdijk, parel in de Achterhoek door succesvol natuurherstel. *De Levende Natuur* 109: 228–233.
- Janssen, C.R. 1960. On the Lateglacial and Postglacial vegetation of South Limburg (Netherlands). *Wentia* 4: 1–112.
- Janssen, J.A.M. & J.H.J. Schaminée 2003. Europese natuur in Nederland. Habitattypen. KNNV Uitgeverij, Utrecht.
- Jefferies, R.I. & N. Perkins 1977. The effects on the vegetation of the additions of inorganic nutrients to salt marsh soils at Stiffkey, Norfolk. *Journal of Ecology* 65: 867–882.
- Jeschke, L. 2001. Revitalisierung des Kieshofer Moor bei Greifswald. In: M. Succow & H. Joosten; *Landschaftsökologische Moorkunde*, p. 528–534, E. Schweizerbart'sche Verlagsbuchhandlung (Nagele und Obermiller), Stuttgart.

- Jongman, M., H. Everts, A. Grootjans & H. Woesthuis 2009. Herstel van blauwgraslanden in de Bruuk bij Nijmegen. *De Levende Natuur* 110: 209–214.
- Joosten, J.H.J. 1992. Bog regeneration in The Netherlands. In: O.M. Bragg, P.D. Hulme, H.A.P. Ingram & R.A. Robertson (eds.); *Peatland ecosystems and man: an impact assessment*, 367–373. Department of Biological Sciences, University of Dundee, Dundee.
- Joosten, J.H.J. 1995. Time to regenerate: long-term perspectives of raised bog regeneration with special emphasis on palaeoecological studies. In: Wheeler, B.D., Shaw, S.C., Fojt, W.J. and Robertson, R.A. (eds.), *Restoration of Temperate Wetlands*. pp. 379–404. J. Wiley and Sons, Chichester, UK.
- Joosten, J.H.J., J.A.A. Bos & H. van Dam 1992. Palaeo-ecologisch onderzoek aan oude en recente afzettingen in het ven "De Banen" (gemeente Nederweert). *Laboratorium voor Palaeobotanie en Palynologie, Utrecht*, 28 p. + bijlagen.
- Joy, J & A.S. Pullin 1997. The effects of flooding on the survival and behaviour of overwintering large heath butterfly *Coenonympha tullia* larvae. *Biological Conservation* 82: 61–66.
- Joy, J & A.S. Pullin 1999. Field studies on flooding and survival of overwintering large heath butterfly *Coenonympha tullia* larvae on Fenn's and Whixall Mosses in Shropshire and Wrexham, U.K. *Ecol. Entomol.* 24: 426–431.
- Jungerius, P.D. & M.J.P.M. Riksen 2010. Contribution of laser altimetry images to the geomorphology of the Late Holocene inland drift sands of the European Sand Belt. *Baltica* 23: 59–70.
- Kaagman, M. & J. Fanta 1993. Cyclic succession in heathland under enhanced nitrogen deposition; a case study from The Netherlands. *Scripta Geobotanica* 21: 29–38.
- Kahle, H.P., T. Karjalainen, A. Schuck, G.I. Ågren, S. Kellomäki, K. Mellert, J. Prietzel, K. Rehfuss & H. Spiecker, 2008. Causes and consequences of forest growth trends in Europe. Results of the Recognition Project. *European Forest Institute Research Reports* 21.
- Keizer, P.J. 2000. Een kanttekening bij gefaseerd maaibeheer. *De Levende Natuur* 101: 41–42.
- Kemmers R., P.C. Jansen & S.P.J. van Delft 2001. Waterbeheer en indirecte eutrofiering Effecten op het Weidekervelgrasland in de Hengstpolder nabij Sliedrecht. *Alterra rapport 413*, Alterra, Wageningen UR, NL.
- Kemmers, R., P. Brinkman, J. Bloem, J. Faber & W. van der Putten 2011. Is bodembiodiversiteit van belang voor beekdalvegetaties? *De Levende Natuur* 112: 4–9.
- Kemmers, R.H. 2007. Desorptie en absorptie van fosfaat na vernatting van veengrond uit het Hunzedal. *Alterra rapport 1575*. Alterra, Wageningen.
- Kemmers, R.H. 2011. Effecten van verzuring op bodemleven en stikstofstromen; een verkenning van mogelijkheden voor herstelmaatregelen. *Wageningen, Alterra, Alterra-rapport 2204*.
- Kemmers, R.H., F.P. Sival & P.C. Jansen 2003. Effecten van bevoeiing op de basentoestand en nutriëntenbeschikbaarheid van natte schraalgraslanden op klei-, zan- en veengronden. *Alterra-rapport 534*.
- Kemmers, R.H., P. Mekking, A. Smit & J. Sevink 1996. Effecten van bosbegrazing op het humusprofiel van arme zandgronden onder naaldbos. *Report 294*. SC-DLO, Wageningen.
- Kemmers, R.H., P. Mekking, J. Sevink & A. Smit 1997. Bodembegrazing onder invloed van runderbegrazing. In: S.E. van Wieren, G.W.T.A. Groot Bruinderink, I.T.M. Jorritsma & A.T. Kuiters. *Hoefdieren in het boslandschap*. Backhuys Publishers, Leiden. P. 71–129.
- Kerkhof, T.B.M. 2006. Nieuw schraalland in de Krimpenerwaard. *De Levende Natuur* 107: 163–169.
- Kerkhof, Th. B.M. 2009. Stroomdalgrasland langs de Lek – knelpunten en kansen. *Stratiotes* 39: 21–45.

- Kerkhof, Th.B.M. 2006. Nieuw schraalland in de Krimpenerwaard. *De Levende Natuur* 107: 162–169.
- Ketelaar, G., W. van der Veen & D. Doornhof 2011. Bodemdaling. In: Begeleidingscommissie Monitoring Bodemdaling Ameland (ed.), *Monitoring Effecten van Bodemdaling op Ameland–Oost: Evaluatie na 23 Jaar Gaswinning. Deel 1*. Assen, the Netherlands: Begeleidingscommissie Monitoring Bodemdaling Ameland, pp. 9–28. http://www.interwad.nl/fileadmin/content/Bodemdaling/2011/pdf/Rapport_Deel_1_Bodemdaling.pdf.
- Ketelaar, R. 2001. Verspreidingsgegevens van libellen als instrument bij het herstel van vennen. *De Levende Natuur* 102: 166–170.
- Ketelaar, R. 2010. Recovery and further protection of rheophilic Odonata in the Netherlands and North Rhine–Westphalia *Brachytron* 12: 38–49.
- Ketner–Oostra, R. 2002. Branden als beheermaatregel voor vermoste stuifzandvegetaties? *Levende Natuur* 103: 37–42.
- Ketner–Oostra, R. G. Sanders & L.B. Sparrius 2008. Stuifzand zeven op het Deelensche Zand. *Vakblad Natuur, Bos en Landschap*, november 2008: 2–5.
- Kiehl, K., A. Groeneveld, U. Meyer–Spethmann & H–W. Linders 2012. Restoration of natural dynamics by topsoil removal un Elymus–dominated Wadden–Sea marshes. Poster ECER 2012.
- Kiehl, K., A. Kirmer, T.W. Donath, L. Rasran & N. Hölzel 2010. Species introduction in restoration projects – Evaluation of different techniques for the establishment of semi–natural grasslands in Central and Northwestern Europe. *Basic and Applied Ecology* 11: 285–299.
- Kiehl, K., Esselink, P. & J.P. Bakker 1997. Nutrient limitation and plant species composition in temperate salt marches. *Oecologia* 111, 325–330.
- King, T.J. 1977. The plant ecology of ant–hills in calcareous grasslands. I. Patterns of species in relation to ant–hills in southern England. *Journal of Ecology* 65: 235–256.
- Kinraide, T.B., J.F. Pedler & D.R. Parker 2004. Relative effectiveness of calcium and magnesium in the alleviation of rhizotoxicity in wheat induced by copper, zinc, aluminium, sodium, and low pH. *Plant and Soil* 259: 201–208.
- Kivit, H. & E. van Diepen 2007. Prunusbestrijding met geiten in de Wimmenummerduinen: resultaten eerste begrazingsjaar 2006–7 PWN, Velsbroek.
- Kleijn, D., R.M. Bekker, R. Bobbink, M.C.C. de Graaf & J.G.M. Roelofs 2008. In search for key biogeochemical factors affecting plant species persistence in heathland and acidic grasslands: a comparison of common and rare species. *Journal of Applied Ecology* 45: 680–687.
- Kleyer, M., R.M. Bekker, I.C. Knevel, J.P. Bakker, K. Thompson, M. Sonnenschein, P. Poschod, J.M. van Groenendael, L. Klimes, J. Klimesova, S. Klotz, G.M. Rusch, M. Hermy, D. Adriaens, G. Boedeltje, B. Bossuyt, A. Dannemann, P. Endels, L. Gotzenberger, J.G. Hodgson, A–K. Jackel, I. Kuhn, D. Kunzmann, W.A. Ozinga, C. Romermann, M. Stadler, J. Schlegelmilch, H.J. Steendam, O. Tackenberg, B. Wilmann, J.H.C. Cornelissen, O. Eriksson, E. Garnier, B. Peco 2008. The LEDA Traitbase: A database of life–history traits of Northwest European flora. *Journal of Ecology* 96: 1266–1274.
- Klimkowska, A., H. Keizer–Vlek, M. Wallis de Vries, R.J. Bijlsma, A. Schotman & H. van Dobben 2011, in prep. Urgente maatregelen tot behoud van bedreigde typische soorten en vegetatietypen van de Habitatrichtlijn. Alterra–rapport.
- Kloss, K. 1965. Schoenetum, Juncetum subnodulosi und Betula pubescens–Gesellschaften der Kalkrechen Moorniederungen Nordost–Mecklenburgs. *Feddes Repetorium* 142: 65–117.

- Knaapen, J.P. & J.G.M. Rademakers 1990. Rivierdynamiek en vegetatieontwikkeling. Rapportenreeks Staring centrum nr 82, Wageningen, 84 p.
- Knol, W.C. & B.S.J. Nijhoff 2004. Jeneverbes (*Juniperus communis* L.) in de verdrinking. Een integrale verkenning van de verjongings problematiek. Alterra rapport 942. Wageningen 108 pp.
- Kooijman, A.M. & C. Bakker 1994. The acidification capacity of wetland bryophytes as influenced by clean and polluted rain. *Aquatic Botany* 48:133–144.
- Kooijman, A.M. & C. Bakker 1995. Species replacement in the bryophyte layer in mires: the role of water type, nutrient supply and interspecific interactions. *Journal of Ecology* 83:1–8.
- Kooijman, A.M. & D.M. Kanne 1993. Effects of water chemistry, nutrient supply and interspecific interactions on the replacement of *Sphagnum subnitens* by *S. fallax* in fens. *Journal of Bryology* 17: 431–438.
- Kooijman, A.M. & L. Hedenäs 2009. Changes in nutrient availability from calcareous to acid wetland habitats with closely related brownmoss species: increase instead of decrease in N and P. *Plant and Soil* 324: 267–278.
- Kooijman, A.M. & M. Besse 2002. The higher availability of N and P in lime-poor than in lime-rich coastal dunes in the Netherlands. *Journal of Ecology* 90: 394–403.
- Kooijman, A.M. & M.P.C.P. Paulissen 2006. Acidification rates in wetlands with different types of nutrient limitation. *Applied Vegetation Science* 9: 205–212.
- Kooijman, A.M. & M.W.A. de Haan 1995. Grazing as a measure against grass encroachment in Dutch dry dune grasslands: effects on vegetation and soil. *Journal of Coastal Conservation* 1: 127–134.
- Kooijman, A.M. & M.W.A. de Haan 1995. Grazing as a measure against grass encroachment in Dutch dry dune grasslands: effects on vegetation and soil. *Journal of Coastal Conservation* 1: 127–134.
- Kooijman, A.M. & V. Westhoff 1995. Variation in habitat factors and species composition of *Scorpidium scorpioides* communities in NW-Europe. *Vegetatio* 117: 133–150.
- Kooijman, A.M. 1993a. Changes in the bryophyte layer of rich fens as controlled by acidification and eutrophication. Poor rich-fen mosses. Dissertatie Universiteit Utrecht. 159 pp.
- Kooijman, A.M. 1993b. On the ecological amplitude of four mire bryophytes; a reciprocal transplant experiment. *Lindbergia* 18: 19–24.
- Kooijman, A.M. 1993c. Causes of the replacement of *Scorpidium scorpioides* by *Calliergonella cuspidata* in eutrophicated rich fens 1. Field studies. *Lindbergia* 18: 78–84.
- Kooijman, A.M., 1993d. Changes in the bryophyte layer of rich fens as controlled by acidification and eutrophication. Poor rich-fen mosses. Diss. Rijksuniversiteit Utrecht, 159 p.
- Kooijman, A.M., A.P. Grootjans, M. van Til & E. van der Spek 2004. Aantastingen in droge en natte duinen: dezelfde oorzaken, verschillende gevolgen? In: Duurzaam natuurherstel voor behoud van biodiversiteit (eds. G.A. van Duinen, R. Bobbink, C. van Dam, H. Esselink, R. Hendriks, M. Klein, A.M. Kooijman, J. Roelofs & H. Siebel), pp. 171–187. EC-LNV, Ede.
- Kooijman, A.M., H. Noordijk, A. van Hinsberg & C. Cusell 2009. Stikstofdepositie in de duinen; een analyse van N-depositie, kritische niveaus, ervaringen uit het verleden en stikstof-efficiëntie in verschillende duinzones. IBED-UvA en planburo voor de leefomgeving. Amsterdam/Bilthoven. 56 p.
- Kooijman, A.M., J.C.R. Dopheide, J. Sevink, I. Takken & J. M. Verstraten 1998. Nutrient limitations and their implications on the effects of atmospheric deposition in coastal dunes; lime-poor and lime-rich sites in the Netherlands. *Journal of Ecology* 86: 511–526.

- Kooijman, A.M., M. Besse & R. Haak 2000. Effectgerichte maatregelen tegen verzuring en eutrofiëring in open droge duinen. Eindrapport fase 2. Rapport Universiteit Amsterdam.
- Kooijman, A.M., M. Besse, R. Haak 2005. Effectgerichte maatregelen tegen verzuring en eutrofiëring in open droge duinen. Eindrapport fase 2, Rapport DK nr. 2005/dk008-O.
- Kooijman, A.M., M. Besse, R. Haak, J.H. Boxtel, H. Esselink, C. ten Haaf, M. Nijssen, M. van Til & C. van Turnhout 2005. Effectgerichte maatregelen tegen verzuring en eutrofiëring in open droge duinen. "Eindrapport fase 2". Directie Kennis, Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, Ede. 158 p.
- Koop H. & S. van der Werf 1995. Natuurlijke bosgemeenschappen A-locaties en boscomplexen: achtergronddocument bij de ecosysteemvisie bos. IBN-rapport 162. Instituut voor Bos en Natuuronderzoek, Wageningen, 230p.
- Koop, H., 1981. Vegetatiestructuur van twee natuurlijke bossen: het Neuenburger en Hasbrucher Urwald. [Verslagen van landbouwkundige onderzoeken](#), no. 904. Pudoc, Wageningen. 112 pp.
- Korsten, M. 2010. Natura 2000 Elsloër- en Bunderbosbeken, Macrofaunagegevens ter ondersteuning van het concept beheersplan. Sittard, Waterschap Roer en Overmaas intern rapport.
- Koster, E.A. 2010. Origin and development of Late Holocene drift sands: geomorphology and sediment attributes. In: Fanta, J. & Siebel, H. (eds) Inland drift sand landscapes, pp. 25-48. KNNV Publishing, Zeist.
- Köstler, J.N., E. Brückner & H. Bibelriether 1968. Die Wurzeln der Waldbäume. Paul Parey, Hamburg. 284 pp.
- Kramer, K., B. Degen, J. Buschbom, T. Hickler, W. Thuiller, M.T. Sykes & W. de Winter 2010. Modelling exploration of the future of European beech (*Fagus sylvatica* L.) under climate change Range, abundance, genetic diversity and adaptive response. *Forest Ecology and Management* 259: 2213-2222.
- Kristensen, H.L. & G.W. McCarthy 1999. Mineralization and immobilization of nitrogen in heath soil under intact Calluna, after heather beetle infestation and nitrogen fertilization. *Applied Soil Ecology* 13: 187-198.
- Kros, J., B.J. de Haan, R. Bobbink, J.A. Jaarsveld, J.G.M. Roelofs & W. de Vries 2008. effecten van ammoniak op de Nederlandse natuur. Alterra, Wageningen. Alterra-rapport 1698.
- Kros, J., H.F. van Dobben, A. Klimkowska, T.J.A. Gies & J.C.H. Voogd 2010. Ammoniakemissie en stikstofdepositie in en rondom de Natura 2000-gebieden en beschermde natuurmonumenten in de provincie Utrecht. Alterra-rapport 2003, 63 p.
- Kuipers, J.J.B. & C. Jacobusse 1998. Het Zeeuwse monument; Inlagen en karrevelden. De Koperen Tuin, Goes.
- Kuiters, A.T., 2007. Hoefdieren, bos en begrazingsonderzoek. In: S. van Wieren et al. (red.). Hoefdieren in het boslandschap. Backhuys, Leiden, p. 11-18.
- Kuiters, A.T., J.A. Koppe & P.A. Slim 2000. Begrazing in bosreservaten door (wilde) hoefdieren: een onderbelicht aspect? *NBT* 72: 108-112.
- Kuper, J., G.J. Van Duinen, M. Nijssen, M. Geertsma & H. Esselink 2000. Is the decline of the Red-backed Shrike (*Lanius collurio*) in the Dutch coastal dune area caused by a decrease in insect diversity? *Ring*, 22 : 11-25.
- Kurris, F. & J. Pagnier 1925. Botanisch-chemische waarnemingen over de zinkvegetatie van Epen. *Natuurhistorisch Maandblad*, 14: 86-89.
- Lacki, M.J. & R.A. Lancia 1986. Changes in soil properties of forest rooted by wild boar. *Proc. Ann. Conf. Southeast. Ass. Fish and Wildlife Agencies* 37: 228-236.

- Lambert, S.J. & A.J. Davy 2011. Water quality as a threat to aquatic plants: Discriminating between the effects of nitrate, phosphate, boron and heavy metals on charophytes. *New Phytologist* 189: 1051–1059.
- Lameire, S., M. Hermy & O. Honnay 2000. Two decades of change in the ground vegetation of a mixed deciduous forest in an agricultural landscape. *Journal of Vegetation Science* 11: 695–704.
- Lamers, L., F. Smolders & J. Roelofs 1999. Hoe gevoelig is natte natuur voor grondwaterverontreiniging? Op zoek naar sturende processen en factoren. *Landschap* 3: 179–189.
- Lamers, L., J. Geurts, B. Bontes, J. Sarneel, H. Pijnappel, H. Boonstra, J. Schouwenaars, M. Klinge, J. Verhoeven, B. Ibelings, E. van Donk, W. Verberk, B. Kuijper, H. Esselink & J. Roelofs 2006. Onderzoek ten behoeve van het herstel en beheer van Nederlandse laagveenwateren. Eindrapportage 2003–2006 (Fase 1). Expertisecentrum LNV, Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, Ede, 286 pp.
- Lamers, L., M. Klinge, M. & J.T.A. Verhoeven 2001. OBN preadvies laagveenwateren: op weg naar systeemherstel. Wageningen: Expertisecentrum LNV, 71 p.
- Lamers, L.P.M., A.J.P. Smolders & J.G.M. Roelofs 2002b. The restoration of fens in the Netherlands. *Hydrobiologia* 478: 107–130.
- Lamers, L.P.M., C. Farhoush, J.M. van Groenendaal & J.G.M. Roelofs, 1999. Calcareous groundwater raises bogs; the concept of ombrotrophy revisited. *Journal of Ecology* 87: 639–648.
- Lamers, L.P.M., J. Sarneel, J. Geurts, M. Dionisio Pires, E. Remke, H. van Kleef, M. Christianen, L. Bakker, G. Mulderij, J. Schouwenaars, M. Klinge, N. Jaarsma, S. van der Wielen, M. Soons, J. Verhoeven, B. Ibelings, E. van Donk, W. Verberk, H. Esselink & J. Roelofs 2010. Onderzoek ten behoeve van het herstel en beheer van Nederlandse laagveenwateren. Eindrapportage 2006–2009 (Fase 2). Rapport DKI nr. 2010/dk134–O.
- Lamers, L.P.M., R. Bobbink & J.G.M. Roelofs 2000. Natural nitrogen filter fails in raised bogs. *Global Change Biology* 6: 583–586.
- Lamers, L.P.M., S-J. Falla, E.M. Samborska, I.A.R. van Dulken, G. van Hengstum & J.G.M. Roelofs 2002a. Factors controlling the extent of eutrophication and toxicity in sulfate-polluted freshwater wetlands. *Limnol. Oceanogr.* 47: 585–593.
- Lamers, T. A. & C. A. Velds 1980. *Klimaat van Nederland 1: Neerslag en verdamping*. Koninklijk Nederlands Meteorologisch Instituut, De Bilt, pp. 66–67.
- Lammerts E.J., D.M. Pegtel, A.P. Grootjans & A. van der Veen 1999. Nutrient limitation and vegetation change in a coastal dune slacks. *Journal of Vegetation Science* 10:11–122.
- Lammerts, E.J. & A.P. Grootjans 1997. Nutrient deficiency in dune slack pioneer vegetation: a review. *Journal of Coastal Conservation* 3: 78–94.
- Lammerts, E.J. & A.P. Grootjans 1998. Key environmental variables determining the occurrence and life span of basiphilous dune slack vegetation. *Acta Bot. Neerl.* 47: 369–392.
- Lammerts, E.J. 1999. Basiphilous pioneer vegetation in dune slacks on the Dutch Wadden Sea islands. Proefschrift Rijksuniversiteit Groningen.
- Lammerts, E.J., M. Nijssen, A.P. Grootjans, A.M. Kooijman & A.P. Oost 2009. Het belang van ruimte- en tijdschalen voor ecologisch herstel van het kustlandschap. *De Levende Natuur* 110: 158–16.
- Leendertse, P.C. 1995. Impact of nutrients and heavy metals on salt marsh vegetation in the Wadden Sea. Dissertatie, Vrije Universiteit Amsterdam.

- Lemoine, G. & L. Faucon 2005. Preserving the beach deposits (high-water driftlines) and the embryo dunes on the coastline of the North Department (France). In: Herrier, J.-L., J. Mees, A. Salman, J. Seys, H. van Nieuwenhuysse & I. Dobbelaere (Eds), Proceedings Dunes and Estuaries 12005, International Conference on Nature Restoration Practices in European Coastal Habitats, Koksijde, Belgium, 19–23 September 2005. Vliz Special Publication 19, 369–277.
- Liebrand, C.I.J.M. 1993. Vegetatie-ontwikkeling op verzwaarde rivierdijken. Effect van natuurtechnische maatregelen bij verzwaring van rivierdijken, 4 jaar na aanleg. Fase 1: 1987–1990. Vakgroep Vegetatiekunde, Plantenoecologie en Onkruidkunde, Landbouwniversiteit Wageningen.
- Limpens J & F. Berendse 2004. How P affects the impact of N deposition on Sphagnum and vascular plants in bogs. *Ecosystems* 7: 793–804.
- Limpens, J. & F. Berendse 2003. How litter quality affects mass loss and N loss from decomposing Sphagnum. *Oikos* 103: 537–547.
- Limpens, J. 2009. De rol van de berk bij herstel en beheer van hoogveen. Gecombineerde resultaten van 'Vervolg OBN Hoogveenonderzoek' & 'Effecten van berkenopslag en dichtheid op hoogveenvegetaties behorende tot het natte zandlandschap'. Rapport DK nr. 2009/dk119-O, Ministerie van LNV, Ede, 40 pp.
- Limpens, J. 2011. Onderzoek ten behoeve van herstel en beheer van Nederlandse hoogvenen. Concept eindrapportage OBN Hoogveenonderzoek 2009–2010; –Verlenging onderzoek naar effecten van berkenopslag en dichtheid op hoogveenvegetaties behorende tot het natte zandlandschap–. Rapport Wageningen Universiteit in opdracht van het ministerie van LNV, 37 pp.
- Limpens, J., F. Berendse & H. Klees 2003a. N deposition affects N availability in interstitial water, growth of Sphagnum and invasion of vascular plants in bog vegetation. *New Phytologist* 157: 339–347.
- Limpens, J., J.T.A.G. Raymakers, J. Baar, F. Berendse & J.D. Zijlstra 2003b. The interactions between epiphytic algae, a parasitic fungus and Sphagnum as affected by N and P. *Oikos* 103: 59–68.
- Lindner, M., H. Bugmann, P. Lasch, M. Flechsig & W. Cramer 1997. Regional impacts of climatic change on forests in the state of Brandenburg, Germany. *Agricultural and Forest Meteorology* 84: 123–135.
- Lock, K. & C. Janssen 2000: Dagvlinders op de zinkflora van 'La Calamine'. *Vlinders* 15: 21–23.
- Loeb, R. 2008. On biogeochemical processes influencing eutrophication and toxicity in riverine wetlands. Dissertatie Radboud Universiteit Nijmegen.
- Loeb, R., E. van Daalen, L.P.M. Lamers & J.G.M. Roelofs 2007. How soil characteristics and water quality influence the biogeochemical response to flooding in riverine wetlands. *Biogeochemistry* 85: 289–302.
- Londo, G., 1991. Natuurbeheer in Nederland, deel 4: Natuurtechnisch bosbeheer. Pudoc, Wageningen. 190 p.
- Lucassen C.H.E.T. & J.G.M. Roelofs 2005. Vernatten met beleid: lessen uit het recente verleden. *Natuurhistorisch Maandblad* 94: 211–215.
- Lucassen, C.H.E.T., P. Spierenburg, R.G.A. Fraaije, A.J.P. Smolders & J.G.M. Roelofs 2009. Alkalinity generation and sediment CO₂ uptake influence establishment of *Sparganium angustifolium* in softwater lakes. *Freshwater Biology* 54: 2300–2314.

- Lucassen, E.C.H.E.T., A.J.P. Smolders, L.P.M. Lamers & J.G.M. Roelofs 2005. Water table fluctuations and groundwater supply are important in preventing phosphate eutrophication in sulphate-rich fens: consequences for wetland restoration. *Plant and Soil* 269: 109–115.
- Lucassen, E.C.H.E.T., J. Eygensteyn, A.J.P. Smolders, B.P. van de Riet, D.J.C. Kuijpers, R. Bobbink & J.G.M. Roelofs 2010. Causes for the decline of metallophytes in tertiary polluted floodplain grasslands: field investigations.
- Lucassen, E.C.H.E.T., J. Eygensteyn, R. Bobbink, B.P. van de Riet, A.J.P. Smolders, D.J.C. Kuijpers & J.G.M. Roelofs 2008. The decline of metallophyte vegetation in floodplain grasslands: implications for conservation and restoration. *Applied Vegetation Science* 12: 69–80.
- Lucassen, E.C.H.E.T., J.G.M. Roelofs & R. Bobbink 2009. Casus herstel en herontwikkeling van zinkvegetatie. *De Levende Natuur* 110: 116–117.
- Lucassen, E.C.H.E.T., R. Bobbink, A.J.P. Smolders, P.J.M. van der Ven, L.P.M. Lamers & J.G.M. Roelofs 2003. Interactive effects of low pH and high ammonium levels responsible for the decline of *Cirsium dissectum*. *Plant Ecology* 165: 45–52.
- Maas G. & N. Hobo, in prep. Locaties voor ontwikkeling van stroomdalgrasland en hardhoutoobos in de uiterwaarden van de Waal, Nederrijn–Lek en IJssel.
- Maas, G.J. B. Makaske, P.W.F.M. Hommel, B.S.J. Nijhof & H.P. Wolfert 2003. Verstoring en successie. Rivierdynamiek en stroomdalvegetaties in de uiterwaarden van de Rijntakken. Wageningen, Alterra, Research Instituut voor de Groene Ruimte. Alterra-rapport 759.
- Maas, G.J., A. Corporaal, R. Kranendonk & H.P. Wolfert 2007. Ruimte voor kleine rivieren. Overijsselse Vecht op koers? Wageningen, Alterra, Alterra-rapport 1512.
- Maes, D., A. Ghesquiere, M. Logie & D. Bonte 2006. Habitat use and mobility of two threatened coastal dune insects: implications for conservation. *Journal of Insect Conservation* 10: 105–115.
- Mátyás, C., G. Bozic, D. Gömöry, M. Ivankovic & E. Rasztovits 2009. Juvenile growth response of European beech (*Fagus sylvatica* L.) to sudden change of climatic environment in SE European trials. *Journal of Biogeosciences and Forestry* 2: 213–220.
- McBride, A. 2005. Managing uplands for Juniper. *Plantlife Scotland*, Stirling. 14 pp.
- McDowell, L.R. (ed.) 1985. Nutrition of Grazing Ruminants in Warm Climates. Academic Press, Orlando, FA, USA.
- Meijer M.L., I. de Boois, M. Scheffer, R. Portielje & H. Hosper 1999. Biomanipulation in shallow lakes in The Netherlands: an evaluation of 18 case studies. *Hydrobiologia* 408: 13–30.
- Milieu- en Natuurplanbureau 2006. Natuurbalans. MNP, Bilthoven. 141 p.
- Mitsch, W.J. & J.P. Gosselink 2000. *Wetlands*, 3rd edn. Wiley, New York.
- Mol, J. & H. van Dobben 2010, in prep. Berekeningen N accumulatie in bodem en vegetatie met het model.
- Mol–Dijkstra, J.P. & H.F. van Dobben 2010. Ontwikkeling van bodem en vegetatie over een periode van 100 jaar bij drie depositiescenario's: verwachting op grond van een modelsimulatie.
- Moraal, L., M. Veerkamp, G. Jagers op Akkerhuis, J. Cuppen & Th. Heijerman 2007. Echte tonderzwam geeft bijzondere kever volop kansen. Dood houtbeleid stimuleert 'dubbelafhankelijke soorten'. *Vakblad Bos Natuur Landschap* 2007: 20–21.
- Morecroft, M.D., V.J. Stokes & J.I.L. Morison 2003. Seasonal changes in the photosynthetic capacity of canopy oak (*Quercus robur*) leaves: the impact of slow development on annual carbon uptake. *International Journal of Biometeorology* 47: 221–26 (Special Issue: Proceedings of International Phenology Conference, Wageningen, Netherlands, December 2001).

- Mouissie, A.M. 2004. Seed dispersal by large herbivores – implications for the restoration of plant biodiversity. PhD-Thesis, University of Groningen.
- Mulderij, G., E.H. van Nes & E. van Donk 2007. Macrophyte–phytoplankton interactions: The relative importance of allelopathy versus other factors. *Ecological Modelling* 204: 85–92.
- Munaut, A.V. 1967. Recherches paleo-écologiques en Basse et Moyenne Belgique. *Acta Geographica Lovaniensia* 6:1–191.
- Nabuurs, G.J. & P. Hommel 2007. Klimaatsverandering en het Nederlandse bos: geen doemscenario's graag. *Vakblad Natuur Bos Landschap* 4: 8–12.
- Nielsen, K.-E., B. Hansen, U.L. Ladekarl & P. Nørnberg 2000. Effects of N-deposition on ion trapping by B-horizons of Danish Heathlands. *Plant and Soil* 223: 265–276.
- Niewold, F.J.J. 1996. Das Birkhuhn in den Niederlanden und die Problematik des Wiederaufbaus der Population. *NNA-Berichte* 1: 11–20.
- Nijssen, M. & H. Siepel 2010. The characteristic fauna of drift sands. In: Fanta, J. & H. Siepel. *Inland drift sand landscapes*. KNNV-Uitgeverij, Driebergen, 255–278.
- Nijssen, M., G.J. van Duinen, M. Geertsma, J. Jansen, J. Kuper & H. Esselink 2001. Gevolgen van verzuring, vermessing en verdroging en invloed van beheer op fauna en flora van duingebieden op Ameland en Terschelling. Rapport Stichting Bargerveen, Nijmegen, 175 p.
- Nijssen, M., M.J.P.M. Riksen, L.B. Sparrius, R.-J. Bijlsma, A.B. van den Burg, H.F. van Dobben, P. Jungerius, R. Ketner-Oostra, A. Kooijman, L. Kuiters, C. van Swaay, C. van Turnhout & R. de Waal 2011. Onderzoek naar effectgerichte maatregelen voor het herstel en beheer van stuifzanden. OBN rapport. Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie.
- Nolte, A.J. e.a. 2011. Natuurherstel in de Westerschelde: De mogelijkheden nader verkend. *Deltares Hoofdrapport 1204087-000*.
- Noordhuis, R., M. van Roomen, R. Zollinger, J. Tempel & W. Bouw 1997. Watervogels in de randmeren in historisch perspectief. *De Levende Natuur* 98: 25–34.
- O'Connell, M. 1981. The phytosociology and ecology of Scragh Bog, Co. Westmeath. *New Phytologist* 87: 139–187.
- Oberdorfer, E. 1984. Zur Systematik bodensaure artenarmer Buchenwälder. *Tüxenia* 4: 257–266.
- Olde Venterink, H., J.E. Vermaat, M. Pronk, F. Wiegman, G.E.M van de Lee, M.W. van den Hoorn, L.W.G. Higler & J.T.A. Verhoeven 2006. Importance of sediment deposition and denitrification for nutrient retention in floodplain wetlands. *Applied Vegetation Science* 9: 163–174.
- Oloff, H. & S.F. Boersma 1998. Lange termijn veranderingen in de konijnenstand van Nederlandse duingebieden. Oorzaken en gevolgen voor de vegetatie. Rapport Landbouwuniversiteit Wageningen.
- Oloff, H., J. de Leeuw, J.P. Bakker, R.J. Platerink, H.J. van Wijnen & W. de Munck 1997. Vegetation succession and herbivory in a salt marsh: changes induced by sea-level rise and silt deposition along an elevational gradient. *Journal of Ecology* 85: 799–814.
- Oloff, H., J. Huisman & B.F. Van Tooren 1993. Species dynamics and nutrient accumulation during early primary succession in coastal sand dunes. *Journal of Ecology* 81, 693–706.
- Olsthoorn, A.F.M., C.A. van den Berg & J.J. de Gruijter, 2006. Evaluatie van bemesting en bekalking in bossen en de ontwikkeling in onbehandelde bossen. Wageningen, Alterra. Alterra-rapport 1337.
- Oomes, M. J. M. & H. Mooi 1981. The effect of cutting and fertilizing on the floristic composition and production of an *Arrhenatherion elatioris* grassland. *Plant Ecology* 46–47: 233–239.

- Oosterbaan, A., B. Muys, A. Olsthoorn, R. Gorris & P. Balleux 2010. Verjongingstechniek en plantbescherming. In: J. den Ouden et al. (red.). *Bosecologie en Bosbeheer*. Acco, Leuven; Den Haag. 355–368.
- Oosterveld, E.B. 2006. Betekenis van waterpeil en bemesting voor weidevogels. *De Levende Natuur* 107: 134–137.
- Ozinga, W.A. & E. Arnolds 2003. Mycorrhizapaddestoelen als leidraad voor beheeradviezen voor bossen op voedselarme zandgrond. *De Levende Natuur* 104: 177–183.
- Ozinga, W.A., J. van Andel & M.P. McDonnell–Alexander 1997. Nutritional soil heterogeneity and mycorrhizas as determinants of plant species diversity. *Acta Botanica Neerlandica* 46: 237–254.
- Paulissen, M.P.C.P., L. Espasa Besalu, H. de Bruijn, P.J.M. van der Ven & R. Bobbink 2005. Contrasting effects of ammonium enrichment on fen bryophytes. *Journal of Bryology* 27: 109–117.
- Paulissen, M.P.C.P., P.J.M. van der Ven, A.J. Dees & R. Bobbink 2004. Differential effects of nitrate and ammonium on three fen bryophyte species in relation to pollutant nitrogen input. *New Phytologist* 164: 451–458.
- Pedler J.F., T.B. Kinraide & D.R. Parker 2004. Zinc rhizotoxicity in wheat and radish is alleviated by micromolar levels of magnesium and potassium in solution culture. *Plant and Soil* 259: 191–199.
- Pegtel, D.M. 1983. Ecological aspects of a nutrient-deficient wet grassland (*Cirsio-Molinietum*). *Verhandl. Ges. Ökol.* 10: 217–228.
- Peters, B. & G. Kurstjens 2006. Rivierenland in ontwikkeling. Deel 1: Praktijkervaringen met 20 jaar natuurontwikkeling in het rivierengebied. Bureau Drift, Berg en Dal.
- Peters, B. & G. Kurstjens 2007. Rivierenland in ontwikkeling. Deel 2: Resultaten van natuurontwikkeling in het rivierengebied. Bureau Drift/Kurstjens ecologische adviesbureau, Berg en Dal/Beek Ubbergen.
- Peters, B. & G. Kurstjens 2008. Maas in beeld: Succesfactoren voor een natuurlijke rivier. Projectgroep Maas in Beeld. Bureau Drift/Kurstjens ecologische adviesbureau, Berg en Dal/Beek Ubbergen.
- Peters, B. & M. Maris 2006. Op weg naar natuurlijke Maasoevers. *Natuurhistorisch Maandblad* 95: 147–154.
- Peters, B. 2008. Preadvies Rivierengebied. Trends, knelpunten en kennisvragen uit het rivierengebied. Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. Rapport DK nr. 2008/dk093–O.
- Peters, B., m.m.v. L. Dam, P. Calle, T. Vriese, A. Klink, J. Dekker, G. Kurstjens & M. Schoor 2008. Trends, knelpunten en kennisvragen uit het rivierengebied. Preadvies OBN Rivierengebied. Bureau Drift, Berg en Dal. Studie in opdracht van LNV, DK. 171 pp.
- Peters, B.W.E., E. Kater & G.W. Geerling 2006. Cyclisch beheer in uiterwaarden: Natuur en veiligheid in de praktijk. Centrum voor Water en Samenleving, Radboud Universiteit, Nijmegen.
- Pigott, C.D., 1971. Analysis of the response of *Urtica dioica* to phosphate. *New Phytol.* 70: 953–966
- Pilkington, M.G., S.J.M. Caporn, J.A. Carroll, N. Cresswell, J.A. Lee, T.W. Ashenden, S.A. Brittain, B. Reynolds, B.A. Emmett 2005. Effects of increased deposition of atmospheric nitrogen on a upland *Calluna* moor: N en P transformations. *Environmental Pollution* 135 (2005) 469–480.

- Pitcairn, C.E.R., D. Fowler & J. Grace 1995. Deposition of fixed atmospheric nitrogen and foliar nitrogen content of bryophytes and *Calluna vulgaris* (L.) Hull. *Environmental Pollution* 88: 193–205.
- Plassman, K., Edward-Jones, G. & M.L.M. Jones 2009. The effects of low nitrogen deposition and grazing on dune grassland. *Science of the total environment* 407: 1391–1404.
- Pluis, J.L.A. 1986. Landschapsecologisch onderzoek van het wilde konijn, *Oryctolagus cuniculus* (L), in Meijndel, Report of the Laboratory of Physical Geography and Soil Science, Amsterdam, and the Dune Water Works of the Hague.
- Pluis, J.L.A. 1993. The Role of Algae in the Spontaneous Stabilisation of Blowouts. Thesis, Universiteit van Amsterdam
- Pranger, D.P., M.E. Tolman, F.H. Everts, M. Jongman & N.P.J. de Vries 2010. Vegetatiekartering Weerribben 2006–2009. EGG rapport 636, Groningen.
- Preisung, E. & H.E. Weber 2003. Die Pflanzengesellschaften Niedersachsens. Wälder und Gebüsche. *Naturschutz und Landschaftspflege in Niedersachsen* 20/2.
- Raghoebarsing, A.A., A.J.P. Smolders, M.C. Schmid, W.I.C. Rijpstra, M. Wolters-Arts, J. Derksen, M.S.M. Jetten, S. Schouten, J.S. Sinninghe Damste, L.P.M. Lamers, J.G.M. Roelofs, H.J.M. Op den Camp & M. Strous 2005. Methanotrophic symbionts provide carbon for photosynthesis in peat bogs. *Nature* 436: 1153–1156.
- Remke, E., E. Brouwer, A. Kooijman, I. Blindow, H. Esselink, & J.G.M. Roelofs 2009a. Even low to medium nitrogen deposition impacts vegetation of dry, coastal dunes around the Baltic Sea. *Environmental Pollution* 157: 792–800.
- Remke, E., E. Brouwer, A. Kooijman, I. Blindow & J.G.M. Roelofs 2009b. Low Atmospheric Nitrogen Loads Lead to Grass Encroachment in Coastal Dunes, but Only on Acid Soils. *Ecosystems* 12: 1173–1188.
- Remke, E.S. 2010. Impact of atmospheric nitrogen deposition on lichen-rich, coastal dune grasslands. Thesis Radboud University Nijmegen, 14 January 2010. 165 pp.
- Ries, L., R.J. Fletcher Jr., J. Battin & Th.D. Sisk 2004. Ecological Responses To Habitat Edges: Mechanisms, Models, and Variability Explained. *Annu. Rev. Ecol. Evol. Syst.* 35 :491–522.
- Riksen, M.J.P.M. & D. Goossens 2005. Tilling techniques to reactivate aeolian erosion on inland drift-sand. *Soil and Tillage Research* 83: 218–236.
- Riksen, M.J.P.M. & D. Goossens 2007. The role of wind and splash erosion in inland drift-sand areas in the Netherlands. *Geomorphology* 88: 179–192.
- Riksen, M.J.P.M., R. Ketner-Oostra, C. van Turnhout, M. Nijssen, D. Goossens, P.H. Jungerius & W. Spaan 2006. Will we lose the last active inland drift sands of western Europe? The origin and development of the inland drift-sand ecotype in The Netherlands. *Landscape Ecology* 21: 431–447.
- Riksen, M.J.P.M., Spaan, W., Stroosnijder, L. 2008. How to use wind erosion to restore and maintain the inland drift-sand ecotype in the Netherlands? *Journal for Nature Conservation* 16: 26–43.
- Rip, W., M.R.L. Ouboter & H.J. Los 2007. Impact of climatic fluctuations on Characeae biomass in a shallow, restored lake in The Netherlands. *Hydrobiologia* 584: 415–424.
- Roelofs, J.G.M. 1991. Inlet of alkaline river water into peaty lowlands: Effects on water quality and *Stratiotes aloides* L. stands. *Aquatic Botany* 39: 267–293.
- Roelofs, J.G.M., R. Bobbink, E. Brouwer & M.C.C. de Graaf 1996. Restoration ecology of aquatic and terrestrial vegetation on non-calcareous Sandy soils in the Netherlands. *Acta Botanica Neerlandica* 45: 517–541.

- Roelofs, J.G.M., Schuurkes, J.A.A.R. & A.J.M. Smits 1984. Impact of acidification and eutrophication on macrophyte communities in soft waters. II Experimental studies. *Aquatic Botany* 18: 389–411.
- Rossenaar, A. 2010 (niet gepubliceerd). Verslag werkatelier stroomdalgraslanden Biesbosch 14 september 2010.
- Rossenaar, A.J.G.A. & J.G. Streefkerk 1997. Herstel van een pleistoceen Blauwgrasland: het Stelkampsveld. *De Levende Natuur* 98: 266–272.
- Rowell, T.A., 1988. The peatland management handbook. Research & survey in nature conservation no. 14. Nature Conservancy Council, Peterborough.
- Ruiter, H. 2005. Stroomdalflora in het dal van de Overijsselse Vecht, hoelang nog? *De Levende Natuur* 106: 162–165.
- Runhaar, H., M.H. Jalink, H. Hunneman, J.P.M. Witte & S.M. Hennekens 2009. Ecologische vereisten habitattypen. KWR 09–018, 45 pp.
- Runhaar, H., M.H. Jalink, H. Hunneman, J.P.M. Witte & S.M. Hennekens 2009. Ecologische vereisten habitattypen. KWR 09–018, 45 pp.
- Schaffers, A. P., M.C. Vesseur & K.V. Sykora 1998. Effects of delayed hay removal on the nutrient balance of roadside plant communities. *Journal of Applied Ecology* 35: 349–364.
- Schaffers, A.P. 2000. Ecology of Roadside Plant Communities. Dissertatie Wageningen Universiteit.
- Schaffers, A.P., K.V. Sykora, H.P.J. Huiskes & J.H.J. Schaminée 2008. De droge stroomdalgraslanden van het Sedo–Cerastion in Nederland – Verspreiding en soortensamenstelling van het Medicagini–Avenetum en het Sedo–Thymetum vóór 1960 en daarna. Rapport DK nr. 2008/DK092–O, Directie Kennis, Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, Ede. 193 p.
- Schaffers, A.P., M.C. Vesseur & K.V. Sykora 1998. Effects of delayed hay removal on the nutrient balance of roadside plant communities. *Journal of Applied Ecology* 35: 349–364.
- Schaminée J., A.J.M. Janssen, C. Aggenbach, R. Haveman, H. Sierdsema, N. Smits & R. van 't Veer. 2000. Wegen naar natuurdoeltypen 2, Expertisecentrum LNV, Directie natuurbeheer, rapport nr 46, Wageningen.
- Schaminée, E.J. Weeda & V. Westhoff 1998. De Vegetatie van Nederland deel 4. Kust en binnenlandse pioniermilieus. Opulus press, Uppsala/Leiden.
- Schaminée, J.H.J. & S.M. Hennekens 1985. Bodem en vegetatie van de Wylré–akkers (Zuid–Limburg): van bouwland naar krijthellinggrasland. *De Levende Natuur* 86: 53–60.
- Schaminée, J.H.J., A.H.F. Stortelder & E.J. Weeda 1996. De Vegetatie van Nederland deel 3. Graslanden, zomen en droge heiden. Opulus press, Uppsala/Leiden.
- Schaminée, J.H.J., E.J. Weeda & V. Westhoff 1995. De Vegetatie van Nederland deel 2. Wateren, moerassen en natte heiden. Opulus press, Uppsala/Leiden.
- Schaminée, J.H.J., E.J. Weeda & V. Westhoff 1998. De vegetatie van Nederland deel 4. Kust en binnenlandse pioniermilieus. Opulus Press. Uppsala/Leiden.
- Schikora, H.–B. 2002. Spinnen (Arachnida, Araneae) nord– und mitteleuropäischer Regenwassermoore entlang ökologischer und geographischer Gradienten. Proefschrift Universität Bremen.
- Schoppers, J. H. Sierdsma, C. de Vaan & P. Verburg (red.) 2008. Vogels van de Veluwezoom. 25 jaar onderzoek aan vogels in hun leefgebied. Vogelwerkgroep Arnhem e.o., Arnhem. 310 pp.
- Schouten, M.G.C. (Ed) 2002. Conservation and restoration of raised bogs – Geological, hydrological and ecological studies. Dúchas – The Heritage Service of the Department of the

- Environment and Local Government, Ireland; Staatsbosbeheer, the Netherlands; Geological Survey of Ireland; Dublin.
- Schouten, M.G.C., J.G. Streefkerk, S. van der Schaaf & J.B. Ryan 2002. Chapter 8: General conclusions: Implications for management and restoration. In: Schouten, M.G.C. (Ed.): Conservation and restoration of raised bogs – Geological, hydrological and ecological studies, p. 210–217. Dúchas – The Heritage Service of the Department of the Environment and Local Government, Ireland; Staatsbosbeheer, the Netherlands; Geological Survey of Ireland; Dublin.
- Schouwenaars, J.M., H. Esselink, L.P.M. Lamers & P.C. van der Molen 2002. Ontwikkeling en herstel van hoogveensystemen. Bestaande kennis en benodigd onderzoek. Rapport expertisecentrum LNV, Min. van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij 2002/084. Ede/Wageningen, 186 pp.
- Schrama, M.J.J. 2012. The assembly of a saltmarsh ecosystem; the interplay of green and brown food webs. Dissertatie Rijksuniversiteit Groningen. 240 p.
- Schrama, M.J.J., P. Heyning, H. Oiff & M.P. Berg 2011. Hoe reageren kweldervegetaties op betreding door grote grazers. *De Levende Natuur* 112: 196–198.
- Schröder, H.K., K. Kiehl & M. Stock 2002. Directional and non-directional vegetation changes in a temperate salt marsh in relation to biotic and abiotic factors. *Applied Vegetation Science* 5: 33–44.
- Schtickzelle N., M.F. Wallis de Vries & M. Baguette 2005. Using surrogate data in population viability analysis: the case of the critically endangered cranberry fritillary butterfly. *Oikos* 109: 89–100.
- Schuurkes, J.A.A.R., C.J. Kok & C. Den Hartog 1986. Ammonium and nitrate uptake by aquatic plants from poorly buffered and acidified waters. *Aquatic Botany* 24: 131–146.
- Schuurkes, J.A.A.R., M.A. Elbers, J.J.F. Gudden & J.G.M. Roelofs 1987. Effects of simulated ammonium sulphate and sulphuric acid rain on acidification, water quality and flora of small-scale soft water systems. *Aquat. Bot.* 28: 199–225.
- Sevink, J. & R.W. de Waal 2010. Soil and humus development in drift sands. In: Fanta & Siepel (eds) 2010. *Inland drift sand landscapes*. KNNV-publishing Zeist, NL, pp. 107–138
- Siebel, H.N. 1998. Floodplain forest restoration. Tree seedling establishment and tall herb interference in relation to flooding and shading. *IBN Scientific Contributions* 9, Wageningen.
- Siepel, H., H. Siebel, T Verstrael, A van den Burg & J. Vogels 2009. Herstel van lange-termijn effecten van verzuring en vermessing in het droog zandlandschap. *De Levende natuur* 110: 124–129.
- Siepel, H., M. Riksen, M. Nijssen, L.B. Sparrius, J. Fanta 2010. Drift sand landscape development, protection and management. In: Fanta & Siepel (eds) 2010. *Inland drift sand landscapes*. KNNV-publishing Zeist, NL, pp. 335–352.
- Simard, M., N. Lecomte, Y. Bergeron, P. Y. Bernier & D. Paré 2007. Forest productivity decline caused by successional paludification of boreal soils. *Ecological Applications* 17: 1619–1637.
- Singer, F.J., W.T. Swank, E.E.C. Clebsch 1984. Effects of wild pig rooting in a deciduous forest. *J. Wildlife Management* 48: 464–473.
- Sival, F.P. & A.P. Grootjans 1996. Seasonal variation in buffering capacity of a dune slack in relation to organic matter, nitrogen pool and vegetation. *Vegetatio* 126: 39–50.
- Sival, F.P., H.J. Múcher & S.P.J. van Delft 1998. Carbonate accumulation affected by hydrological conditions and their relevance for dune slack vegetation. *Journal of Coastal Conservation* 3: 79–86.

- Sival, F.P., P.C. Jansen, B.S.J. Nijhof & A.H. Heidema 2002. Overstroming en vegetatie: Literatuurstudie over de effecten van overstroming op voedselrijkdom en zuurgraad. Wageningen, Alterra, Research Instituut voor de Groene Ruimte. Alterra-rapport 335.
- Slim, P.A., R.M.A. Wegman, M.E. Sanders, H.P.J. Huiskes & H.F. van Dobben 2011. 2.7 Monitoring kwelderrand Oerderduinen; Onderzoek naar de effecten van bodemdaling door gaswinning op de morfologie en vegetatie van de kuststrook ten zuiden van Het Oerd en de Oerderduinen op Oost-Ameland: 125–176. In: Monitoring effecten van bodemdaling op Ameland-Oost; evaluatie na 23 jaar gaswinning. Deel 1. Begeleidingscommissie Monitoring Bodemdaling Ameland, [Assen] (http://www.waddenzee.nl/Rapportage_2011.2785.0.html).
- Slings, R., Brouwer E., & H. Beije 2007 Website O+BN. <http://www.natuurkennis.nl>.
- Smits, N.A.C., R. Bobbink, A.T. Kuiters, C.G.E. van Noordwijk, J.H.J. Schaminée & W.C.E.P. Verberk 2009b. Sleutelfactoren en toekomstperspectief voor herstel van het Limburgse heuvelland. *De Levende Natuur* 110: 111–115.
- Smits, N.A.C., R. Bobbink, A.T. Kuiters, C.G.E. van Noordwijk, J.H.J. Schaminée & W.C.E.P. Verberk 2009b. Sleutelfactoren en toekomstperspectief voor herstel van het Limburgse heuvelland. *De Levende Natuur* 110: 111–115.
- Smits, N.A.C. 2010. Restoration of nutrient-poor grasslands in Southern Limburg. PhD-thesis, Universiteit Utrecht, Utrecht, 136 pp.
- Smits, N.A.C., C.G.E. van Noordwijk, H.P.J. Huiskes, R. Bobbink, H. Esselink, A.T. Kuiters, J.H.J. Schaminée, H. Siepel & J.H. Willems 2009a. Onderzoek naar de ecologische achteruitgang en het herstel van Zuid-Limburgse hellingschraallandcomplexen. OBN rapport DKI 2009/dk118-O, 228p.
- Smits, N.A.C., J.H. Willems & R. Bobbink 2008b. Long-term after-effects of fertilisation on the restoration of calcareous grasslands, *Applied Vegetation Science* 11: 279–286.
- Smits, N.A.C., M.M. Hefting, M.P. Kamst-van Agterveld, H.J. Laanbroek, A.J. Paalman & R. Bobbink 2010a. Nitrification along a grassland gradient: inhibition found in matgrass swards. *Soil Biology & Biochemistry* 42: 635–641.
- Smits, N.A.C., R. Bobbink, J.H.J. Schaminée & J.H. Willems 2007. Evaluatie van een kwart eeuw schapenbegrazing op de Bemelerberg. *Natuurhistorisch Maandblad* 94: 114–121.
- Smits, N.A.C., R. Bobbink, H.J. Laanbroek, A.J. Paalman & M.M. Hefting 2010b. Repression of potential nitrification activities by matgrass sward species. *Plant and Soil* 337: 435–445.
- Smits, N.A.C., R. Bobbink, J.H. Willems, T. van Noordwijk, H. Siepel, H. Esselink, L. Kuiters, H.P.J. Huiskes, W.A. Ozinga & J.H.J. Schaminée, 2007. Onderzoek naar de ecologische achteruitgang en het herstel van Zuid-Limburgse hellingschraallandcomplexen. *Derde tussenrapportage*, maart 2007, 53 pp.
- Smits, N.A.C., R. Bobbink, J.H. Willems, T. van Noordwijk, H. Siepel, H. Esselink, L. Kuiters, H.P.J. Huiskes, W.A. Ozinga & J.H.J. Schaminée, 2006. Onderzoek naar de ecologische achteruitgang en het herstel van Zuid-Limburgse hellingschraallandcomplexen. *Tweede tussenrapport*, maart 2006, 44 pp.
- Smits, N.A.C., R. Bobbink, J.H. Willems, T. van Noordwijk, H. Siepel, H. Esselink, L. Kuiters, H.P.J. Huiskes, W.A. Ozinga & J.H.J. Schaminée 2005. Onderzoek naar de ecologische achteruitgang en het herstel van Zuid-Limburgse hellingschraallandcomplexen. *Onderzoeksplan (eerste tussenrapport)*, maart 2005.
- Smits, N.A.C., R. Bobbink, T. van Noordwijk, H. Siepel, H. Esselink, L. Kuiters, H.P.J. Huiskes, W.A. Ozinga & J.H.J. Schaminée, 2008a. Onderzoek naar de ecologische achteruitgang en het herstel van Zuid-Limburgse hellingschraallandcomplexen. *Vierde tussenrapportage*, maart 2008, 72 pp.

- Smolders A.J.P., L.P.M. Lamers, C. den Hartog & J.G.M. Roelofs 2003. Mechanisms involved in the decline of *Stratiotes aloides* L. in The Netherlands: sulphate as a key variable. *Hydrobiologia* 506: 603–610.
- Smolders A.J.P., H.B.M. Tomassen, J. Limpens, G.A. van Duinen, S. van der Schaaf & J.G.M. Roelofs 2004. Perspectieven voor hoogveenherstel in Nederland. In: G.J. van Duinen, R. Bobbink, Ch. van Dam, H. Esselink, R. Hendriks, M. Klein, A. Kooijman, J. Roelofs & H. Siebel (red.). *Duurzaam natuurherstel voor behoud van biodiversiteit; 15 jaar herstelmaatregelen in het kader van het Overlevingsplan Bos en Natuur. Rapport Expertisecentrum LNV nr. 2004/305, Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, Ede, pag. 71–108.*
- Smolders A.J.P., J.G.M. Roelofs, C. den Hartog 1996. Possible causes for the decline of the water soldier (*Stratiotes aloides* L) in the Netherlands. *Archiv für Hydrobiologie* 3: 327–342.
- Smolders, A., E. Lucassen, H. Tomassen, L. Lamers & J. Roelofs 2006. De problematiek van fosfaat voor natuurbeheer. *Vakblad Natuur Bos Landschap* 3: 5–11.
- Smolders, A.J.P., E.C.H.E.T. Lucassen & J.G.M. Roelofs 2003. Waterpeilregulatie in broekbossen: bron van aanhoudende zorg. *H2O* 36: 17–19.
- Smolders, A.J.P., E.C.H.E.T. Lucassen, R. Bobbink, J.G.M. Roelofs & L.P.M. Lamers 2010. How nitrate leaching from agricultural lands provokes phosphate eutrophication in groundwater fed wetlands: the sulphur bridge. *Biogeochemistry* DOI 10.1007/s10533-009-9387-8.
- Smolders, A.J.P., E.C.H.E.T. Lucassen, R. Bobbink, J.G.M. Roelofs & L.P.M. Lamers 2010. How nitrate leaching from agricultural lands provokes phosphate eutrophication in groundwater fed wetlands: The sulphur bridge. *Biogeochemistry* 98: 1–7.
- Smolders, A.J.P., H.B.M. Tomassen, L.P.M. Lamers, B.P. Lomans & J.G.M. Roelofs 2002. Peat bog formation by floating raft formation: the effects of groundwater and peat quality. *Journal of Applied Ecology* 39: 391–401.
- Smolders, A.J.P., L.P.M. Lamers, E.C.H.E.T. Lucassen, G. van der Velde & J.G.M. Roelofs 2006. Internal eutrophication: How it Works and what to do about it, a review. *Chemistry and Ecology* 22: 93–111.
- Smolders, F. & E. Brouwer 2005. Baggerproblematiek Wormer- en Jisperveld: notitie naar aanleiding van aanvullend onderzoek naar de water- en poriewaterkwaliteit. Onderzoekcentrum B-WARE, Nijmegen.
- Sondergaard M., L. Liboriussen, A.R. Pedersen & E. Jeppesen 2008. Lake Restoration by Fish Removal: Short- and Long-Term Effects in 36 Danish Lakes. *Ecosystems* 11: 1291–1305.
- Soons, M.B. 2003. Habitat fragmentation and connectivity; spatial and temporal characteristics of the colonization process in plants. *Dissertatie Universiteit Utrecht.*
- Soudzilovskaia, N.A., V.G. Onipchenko, J.H.C. Cornelissen & R. Aerts 2005. Biomass production, N:P rati and nutrient limitation in a Caucasian alpine tundra plant community. *Journal of Vegetation Science* 16: 399–406.
- Sparrius, L.B., 2007. Response of epiphytic lichen communities to decreasing ammonia air concentration in a moderately polluted area of The Netherlands. *Environmental Pollution* 146: 375–379.
- Sparrius, L.B. 2009. Wegverbreding A12 Utrecht–Maarsbergen – De effecten van stikstofdepositie op mossen en korstmossen in De Raaphof. *BLWG Rapport 2009.02.*
- Sparrius, L.B. 2011. Inlanddunes in The Netherlands: soil, vegetation, nitrogen deposition and invasive species. *Proefschrift Universiteit van Amsterdam, Amsterdam.*
- Sparrius, L.B., A. Aptroot, C.M. van Herk & L. van Duuren 2009. Landelijk Meetnet Korstmossen: inhoudelijke rapportage 2008. *Trendberekeningen 1999–2008. BLWG-rapport 9.*

- Sparrius, L.B. & A.M. Kooijman 2010. Invasiveness of *Campylopus introflexus* in drift sands depends on nitrogen deposition and soil organic matter. *Applied Vegetation Science* 14: 221–229.
- Sparrius, L.B., A.M. Kooijman, M.P.J.M. Riksen & J. Sevink 2011, in prep. Vegetation succession in eight inland dunes in relation to recreation, geomorphology and nitrogen deposition. *Applied Vegetation Science*.
- Spiecker, H., 1999. Overview of recent growth trends in European forests. *Water, Air, and Soil Pollution* 116: 33–46.
- Spierenburg, P., E.C.H.E.T. Lucassen & A.F. Lotter 2009. Could rising aquatic carbon dioxide concentrations favour the invasion of elodeids in isoetid-dominated softwater lakes? *Freshwater Biology* 54: 1819–1831.
- Sterckx G., D. Paelinckx, K. Declerck & S. de Saeger 2007. Habitattypen bijlage 1 habitatrichlijn. In: K. Declerck (red.) 2007. Europees beschermde natuur in vlaanderen en het Belgische deel van de noordzee. Mededelingen van het instituut voor natuur- en bosonderzoek INBO. INBO.M.2007.1 Brussel 584 pp.
- Stevens, C.J. L.C. Maskell, S.M. Smart, S.J.M. Caporn, N.B. Dise & D.J.G. Gowing 2009. Identifying indicators of atmospheric nitrogen deposition impacts in acid grasslands. *Biological Conservation* 142: 2069–2075.
- Stevens, C.J., C. Dupré, E. Dorland, C. Gaudnik, D.J.Gowing, A. Bleeker, M. Diekmann, D. Alard, R. Bobbink, D. Fowler, E. Corcket, J.O. Mountford, V. Vandvik, P.A. Aarrestad, S. Muller & N.B. Dise 2010. Nitrogen deposition threatens species richness of grasslands across Europe. *Environmental Pollution* 158: 2940–2945.
- Stevens, C.J., N.B. Dise, J.O. Mountford & D.J. Gowing 2004. Impact of Nitrogen Deposition on the Species Richness of Grasslands. *Science* 19: 1876–1879.
- Stockman, G.L. 1982. resultaten van een populatie oecologisch (demografisch) onderzoek van de jeneverbes op enkele terreinen in Drenthe en Overijssel. Vakgroep vegetatiekunde, plantencologie en onkruidkunde, Landbouwhogeschool Wageningen.
- Stortelder, A.H.F., J.H.J. Schaminee & P.W.F.M. Hommel 1999. De vegetatie van Nederland deel 5. Ruigten, struwelen en bossen. Opulus press, Uppsala/Leiden.
- Stortelder, A.H.F., K.W. van Dort, J.H.J. Schaminée & N.A.C. Smits 1999. Beheer van bosranden: van scherpe grens naar soortenrijke gradiënt. KNNV, Utrecht. 88 pp.
- Stortelder, A.H.F., P.W.F.M. Hommel & R.W. de Waal 1998. Broekbossen. KNNV Uitgeverij, Utrecht.
- Storm, K. 1999. Slinkend Onland: over de omvang van zeeuwse schorren; ontwikkelingen, oorzaken en mogelijke beheersmaatregelen. Achtergronddocument bij de Rijkswaterstaat Zeeland beheersvisie voor de schorren in de Westerschelde en Oosterschelde: 'balanceren op de schorrand'. Rapport Rijkswaterstaat Zeeland NOTA AX-99.007
- Stoutjesdijk, Ph. & J.J. Barkman 1992. Microclimate vegetation and fauna. Opulus Press AB. Sweden.
- Streefkerk, J.G. & W.A. Casparie 1987. De hydrologie van hoogveensystemen; uitgangspunten voor het beheer. Rapport 1987-19, Staatsbosbeheer, Utrecht.
- Stuijzand, S., C. van Turnhout & H. Esselink, 2004. Gevolgen van verzuring, vermisting en verdroging en invloed van herstelbeheer op heidefauna. Rapport EC-LNV nr 2004/152 O.
- Stuyfzand, P.J. & F. Lüers 1995. Ophoping en uitspoeling van stoffen in de Boerendel (infiltratiegebied Katwijk): evaluatie na 6 jaar. Kiwa-rapport SWE-95.002, 114p.
- Stuyfzand, P.J. & F. Lüers 1995. Ophoping en uitspoeling van stoffen in de Boerendel (infiltratiegebied Katwijk): evaluatie na 6 jaar. Kiwa-rapport SWE-95.002, 114p.

- Stuyfzand, P.J. & F. Lüers 2000. Balans van milieugevaarlijke stoffen in natuurterreinen met en zonder kunstmatige infiltratie. *Kiwa-Meded.* 126, 241 p
- Stuyfzand, P.J. & F.M.L. Moberts 1987. De bijzondere hydrologie van kwelplassen in duinen met kunstmatige infiltratie. *H2O* 20: 52–57 + 62.
- Stuyfzand, P.J. & R.J. Stuurman 1985. Experimenteel bewijs en modellering van een stationaire regenwaterlens op kunstmatig geïnfiltreerd oppervlaktewater. *H2O* 18: 408–415.
- Stuyfzand, P.J. & W. Koerselman 1995. Natuurherstel in infiltratiegebieden; naar een strategie voor geëutrofiëerde duinen. *Landschap* 12, 13–28.
- Stuyfzand, P.J. & W. Koerselman 1995. Natuurherstel in infiltratiegebieden; naar een strategie voor geëutrofiëerde duinen. *Landschap* 12: 13–28.
- Stuyfzand, P.J. 1986. Macroparameters bij duininfiltratie; kwaliteitsveranderingen van oppervlaktewater bij kunstmatige infiltratie in de Nederlandse kustduinen. *KIWA-Meded.* 82, 336 p.
- Stuyfzand, P.J. 1993. Hydrochemistry and hydrology of the coastal dune area of the Western Netherlands. Dissertatie Vrije Universiteit Amsterdam, published by KIWA, ISBN 90-74741-01-0, 366 p.
- Stuyfzand, P.J. 2010. Modellering kwaliteit ondiep (duin)grondwater en ontkalking, inclusief effecten van klimaatverandering en kustuitbreiding: DUVELCHEM. KWR-rapport BTO 2010.031(s), 86p.
- Stuyfzand, P.J., M. de Haan & B. Hofs, 2010a. Gevolgen van kustverbreding en klimaatverandering voor duingrondwater, kunstmatig infiltraat, drinkwater en het duinecosysteem. KWR-rapport KWR 09.092.
- Stuyfzand, P.J., S.M. Arens & A.P. Oost, 2010b. Geochemische effecten van zandsuppleties langs Hollands kust. KWR-rapport KWR 2010.048, 78p. Tevens uitgegeven door Bosschap als Rapport 2010/OBN141-DK.
- Sutton, M.A., S. Reis & S.M.H. Baker 2009. Atmospheric Ammonia – Detecting emission changes and environmental impacts. Results of an Expert workshop under the Convention on Long-range Transboundary Air Pollution. Springer, 464 pag.
- Sykora, K.V. & C. Liebrand 1987. Natuurtechnische en civieltechnische aspecten van rivierdijkvegetaties. Vakgroep V.P.O. LU Wageningen.
- Sykora, K.V., E. Scheper & F.F. van der Zee 1988. Inundation and the distribution of plant communities on Dutch river dikes. *Acta botanica Neerlandica* 37:279–290.
- Sykora, K.V., H.J. Stuijver, I. de Ronde & L.J. de Nijs 2009a. Fourteen years of restoration and extensive year round grazing with free foraging horses and cattle and its effect particularly on dry species rich riverine levee grasslands. *Phytocoenologia* 39: 265–286.
- Sykora, K.V., H.J. Stuijver, I. de Ronde & L.J. de Nijs 2009b. Stroomdalgrasland en veertien jaar verwildering in de Millingerwaard. *Stratiotes* 39: 21–45.
- Sykora, K.V., J.C.J.M. van den Bogert & F. Berendse 2004. Changes in soil and vegetation during dune slack succession. *Journal of Vegetation Science* 15: 209–218.
- [Tack, G.](#), P. Van den, M. [Hermy, 1993](#). *Bossen van Vlaanderen: een historische ecologie*. Davidsfonds, Leuven. 320 pp.
- Takman, B., R. Jonker, G. Maas, P. Hommel & M. Nijssen 2010. Verslag veldwerkplaats Rivierenlandschap: Morfodynamiek en verschillende vormen van beheer: Arriën, 23 juni 2010.
- Tallowin, J.R.B. & R.E.N. Smith 2001. Restoration of a *Cirsio-Molinietum* fen meadow on a agriculturally improved pasture. *Restoration Ecology* 9: 167–178

- Ten Harkel, M.J. & F. van der Meulen 1995. Impact of grazing and atmospheric nitrogen deposition on the vegetation of dry coastal dune grasslands. *Journal of Vegetation Science* 7: 445–452.
- Ten Harkel, M.J. & F. van der Meulen 1997. Impact of grazing and atmospheric nitrogen deposition on the 56 vegetation of dry coastal dune grasslands. *Journal of Vegetation Science* 7: 445–452.
- Ter Braak, J.F. & J. Wiertz 1994. On the statistical analysis of vegetation change: a wetland affected by water extraction and soil acidification. *Journal of Vegetation Science* 5: 361–372.
- Ter Heerdt, G. & M. Hootsmans 2007. Why biomanipulation can be effective in peaty lakes. *Hydrobiologia* 584: 305–316.
- Termorshuizen, A.J. & M.T. Veerkamp 2010. Mycoflora in spontaneous stands of Scots pine (*Pinus sylvestris*) in drift sands. In: Fanta, J. & H. Siepel. *Inland drift sand landscapes*. KNNV Uitgeverij, Zeist.
- Tessier, M., J.P. Vivier, A. Ouin, J.C. Gloaguen & J.C. Lefeuvre 2003. Vegetation dynamics and plant species interactions under grazed and ungrazed conditions in a western European salt marsh. *Acta Oecologia* 84: 103–111.
- Thomas P.A., M. El-Barghathi & A. Polwart 2007. Biological Flora of the British Isles: *Juniperus communis* L. *Journal of Ecology* 95: 1404–1440.
- Timmermans, K.R. 1986. De invloed van beheersmaatregelen van de heide (*Calluna vulgaris*) op bodem-microarthropoden. Studentenverslag RIN, Arnhem.
- Tomassen, H.B.M., A.B. Grootjans & A.J.P. Smolders 2011. Herstel van biodiversiteit en landschapsecologische relaties in het natte zandlandschap – Herkomst van CO₂ voor hoogveengroei en basenverzadiging in hoogveentjes. Eindrapport deel 3. Rapport nr. 2011/OBN147-3-NZ, Directie Kennis en Innovatie, Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie, Den Haag.
- Tomassen, H.B.M., A.J.P. Smolders, J. Limpens, G.J. van Duinen, S. van der Schaaf, J.G.M. Roelofs, F. Berendse, H. Esselink & G. van Wirdum 2003b. Onderzoek ten behoeve van herstel en beheer van Nederlandse hoogvenen. Eindrapportage 1998–2001. (Rapport EC-LNV nr. 2003/139). Expertisecentrum LNV, Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij. Ede/Wageningen, 186 pp.
- Tomassen, H.B.M., A.J.P. Smolders, J. Limpens, L.P.M. Lamers & J.G.M. Roelofs 2004. Expansion of invasive species on ombrotrophic bogs: desiccation or high N deposition? *Journal of Applied Ecology* 41: 139–150.
- Tomassen, H.B.M., A.J.P. Smolders, L.P.M. Lamers & J.G.M. Roelofs 2003a. Stimulated growth of *Betula pubescens* and *Molinia caerulea* on ombrotrophic bogs: role of high levels of atmospheric nitrogen deposition. *Journal of Ecology* 91: 357–370.
- Turin H. 1983. De invertebratenfauna van de Zuidlimburgse kalkgraslanden. Loopkevers (Coleoptera Carabidae) van kalkgraslanden en hellingbossen. *Natuurhistorisch Maandblad* 72: 73–83.
- Van 't Veer, R. 1995. Verspreiding, typologie en beheer van de Nederlandse moerasheiden (*Sphagno palustris*–*Ericetum Meltzer*) *Stratiotes* 10: 3–22.
- Van 't Hullenaar, J.W. & Bell, J.S. 2010. Ecologisch herstel Wooldse Veen in samenhang met Burlo – Vardingholter Venn. Uitwerking van een herstelplan op basis van ecohydrologisch vooronderzoek. Rapport Bell Hullenaar Ecohydrologisch Adviesbureau.
- Van Beckhoven, K. 1995. Rewetting of coastal dune slacks. Proefschrift Vrije Universiteit, Amsterdam.

- Van Belle, J., A. Barendregt, P. Schot & M.J. Wassen 2006. The effects of groundwater discharge, mowing and eutrophication on fen vegetation evaluated over half a century. *Applied Vegetation Science* 9: 195–204.
- Van Beusekom, J.E.E., P.V.M. Bot, J. Carstensen, J.H.M. Goebel, H. Lenhart, J. Pätsch, T. Petenati, T. Raabe, K. Riese & B. Wetsteijn 2009. Eutrophication. Thematic Report No. 6. In: Marencic, H. & De Vlas, J. (eds). *Quality Status Report 2009. Wadden Sea Ecosystem No. 25. Common Wadden Sea Secretariat. Trilateral Monitoring and Assessment Group. Wilhelmshaven, Germany.*
- Van Calster, H., L. Baeten, A. de Schrijver, L. de Keersmaeker, J.E. Rogister, K. Verheyen & M. Hermy 2007. Management driven changes (1967–2005) in soil acidity and the understory plant community following conversion of a coppice-with-standards forest. *Forest Ecology and Management* 241: 258–271.
- Van Dam, D. 1990. Atmospheric deposition and nutrient cycling in chalk grassland. Ph.D. Thesis. Utrecht University, Utrecht, NL.
- Van Dam, H. 1996. Partial recovery of moorland pools from acidification: indications by chemistry and diatoms. *Netherlands Journal of Aquatic Ecology* 30: 203–218.
- Van Dam, H. & A. Mertens 2004. Vennen in weer en wind: lange-termijneffecten van verzuring en klimaatsverandering op chemie en kiezelwieren. *De Levende Natuur* 105: 13–18.
- Van Dam, H. & A. Mertens 2008a. Monitoring van vennen 1978–2006: effecten van klimaatverandering en vermindering van verzuring. Rapport 202542, Grontmij | AquaSense / Rapport 606, Herman van Dam, Adviseur Water en Natuur, Amsterdam. 100p. + bijl.
- Van Dam, H. & A. Mertens 2008b. Vennen minder zuur maar warmer. *H2O* 41: 36–39.
- Van Dam, H. & G.H.P. Arts 1993. Ecologische veranderingen in Drentse vennen sinds 1900 door menselijke beïnvloeding en beheer. Rapport IBN–DLO, Grontmij en Zuiveringsschap Drenthe in opdracht van Provincie Drenthe. 68 pp + Bijlagen.
- Van De Koppel, J., D. van der Wal, J.P. Bakker & P.M.I. Herman 2005. Self-organization and vegetation collapse in salt-marsh ecosystems. *The American Naturalist* 165:E1–E12.
- Van de Riet, B.P., E.C.H.E.T. Lucassen, R. Bobbink, J.H. Willems & J.G.M. Roelofs 2005. Preadvies zinkflora. Ministerie van LNV, Directie Kennis, Ede.
- Van den Berg, L.J.L. & J.G.M. Roelofs 2005. Effecten van veranderingen in atmosferische stikstofdepositie op Nederlandse heide. *De Levende Natuur* 106: 190–192.
- Van den Berg, L.J.L., H.B.M. Tomassen, J.G.M. Roelofs & R. Bobbink 2005. Effects of nitrogen enrichment on coastal dune grassland: A mesocosm study. *Environmental pollution* 138: 77–85.
- Van den Berg, M., R.W. Doef, F. Zant & H. Coops 1997. Kranswieren: helder water en macrofauna in de Veluwerandmeren. *De Levende Natuur* 98: 14–19.
- Van den Berg, M.S., W. Joosse & H. Coops 2003. A statistical model predicting the occurrence and dynamics of submerged macrophytes in shallow lakes in the Netherlands. *Hydrobiologia*, 506–509, pp. 611–623.
- Van den Berg, P. Vergeer & J. G.M. Roelofs 2003. Heathland restoration in The Netherlands: effects of turf cutting depth on germination of *Arnica Montana*. *Applied Vegetation Science* 6: 117–124.
- Van den Bos, H., C. Dijkhuis, T. Hermanussen & J. Rademakers 1997. Riviernatuur in ontwikkeling. Ervaren van beheerders. Grontmij en Staatsbosbeheer, De Bilt/Driebergen.
- Van den Bos, M. 2007. Evaluatie 15 jaar runderbegrazing in het zeedorpenlandschap ten noorden van Wijk aan Zee. Rapport PWN.

- Van den Brand, S. 1995. De plantengroei van Winterswijk. Natuurhistorische bibliotheek van de KNNV nummer 61, Stichting Uitgeverij Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, Utrecht.
- Van den Broek, J.M.M. W.H. Diemont 1966. Het Savelsbos. Bosgezelschappen en bodem. Pudoc, Wageningen. 120 pp.
- Van den Broek, T., A.J. Smolders, M.J. Emke, J.M. de Wit & G.J. Baaijens 2009. Ecohydrologisch herstelplan Groot Zandbrink. Rapport Royal Haskoning, Rotterdam & Baaijens Advies, Dwingeloo, 144 pp.
- Van den Broek, T., M. van der Welle, A. Smolders & M. Bilius 2010. Terugkeer van paarsgeblokte weelde. Herstelplan voor kievitsbloemen rond Gouda. Vakblad Natuur Bos Landschap, september 2010: 14–19.
- Van den Burg, A. J. Vogels & H. Siepel 2009. Effectgerichte maatregelen voor het herstel en beheer van faunagemeenschappen van heideterreinen – evaluatie en ontwerp van bestaande en nieuwe herstelmaatregelen – derde tussenrapportage. Stichting Bargerveen/Radboud universiteit Nijmegen, Nijmegen, 45 pag.
- Van den Burg, A.B. (ed) 2009. Preadvies Duin- en Kustlandschap. Directie Kennis, Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, Ede. 171 p.
- Van den Tweel, P.A. & H. Eijsackers 1987. Black cherry, a pioneer species or 'forest pest'. Proceedings of the Royal Dutch Academy of Sciences 90, p. 59–66.
- Van der Bilt, E.W.G. & G. Nijland 1993. Tien jaar extensieve begrazing met heideschape in het Drouwenerzand. De Levende Natuur 94: 164–169.
- Van der Ent, A. 2007. Kansen voor herstel van zinkflora in het boven-Geuldal. De Levende Natuur 108: 14–19.
- Van der Hagen, H. 2002. Terugdringen van duindoornstruweel: maar hoe? De Levende Natuur 103: 106–109.
- Van der Hoek, D. 2005. The effectiveness of restoration measures in species-rich fen meadows. Dissertatie, Wageningen University.
- Van der Molen, P.C., G. Baaijens, A.P. Grootjans & A.J.M. Jansen 2010. Landschapsecologische Systeemanalyse. Online rapport Regiebureau Natura 2000.
- Van der Ploeg, N. 1994. Liggende Ereprijs (*Veronica prostrata* L.) in de Vreugderijkerwaard. *Gorteria* 20: 41–47.
- Van der Pluijm, A. & D. de Jong 2003. Oerbos en savanne in de Grevelingen: de twee gezichten van de Slikken van Flakkee. Rapport RIKZ/2003.050. Rikz Middelburg
- Van der Putten, W.H. 1989. Establishment, growth and degeneration of *Ammophila arenaria* in coastal sand dunes. Dissertatie Landbouw Universiteit Wageningen.
- Van der Salm, 1989. Zuurneutralisatie in arme zandgronden. FGBL rapport nr 36. UvA, 57 p.
- Van der Swaluw E., W.A.H. Asman & R. Hoogerbrugge 2010. The Dutch National Precipitation Chemistry Monitoring Network over the period 1992–2004. RIVM Report 680704009/2010. 83 pp.
- Van der Vliet, F. 1994. Zoogdieren langs de waterkant. VZZ, Arnhem.
- Van der Werf, S. 1991. Bosgemeenschappen. Natuurbeheer in Nederland 5. Pudoc, Wageningen.
- Van der Zee, F.F. 1992. Botanische samenstelling, oecologie en erosiebestendigheid van rivierdijkvegetaties. LU-VPO, Wageningen: 271 pp.
- Van Diggelen, R., W.J. Molenaar & A.M. Kooijman 1996. Vegetation succession in a floating mire in relation to management and hydrology. *Journal of Vegetation Science* 7: 809–820.
- Van Dijk, H.W.L. 1984. Invloeden van oppervlakte-infiltraties ten behoeve van duinwaterwinning op kruidachtige oeervegetaties. Dissertatie Universiteit Wageningen, 240p.

- Van Dobben, H.F. & A. van Hinsberg 2008. Overzicht van kritische depositiewaarden voor stikstof, toegepast op habitattypen en Natura 2000 typen. Alterra rapport 1654, Alterra, Wageningen UR, NL.
- Van Dobben, H.F., R. Bobbink, A. van Hinsberg & D. Bal 2012. Overzicht van kritische depositiewaarden voor stikstof, toegepast op habitattypen en leefgebieden van Natura 2000. Alterra-rapport, Wageningen.
- Van Dobben, H.F., R. Bobbink, A. van Hinsberg & D. Bal 2012. Overzicht van kritische depositiewaarden voor stikstof, toegepast op habitattypen en leefgebieden van Natura 2000. Alterra-rapport, Wageningen.
- Van Dort, K.W. 2011a. Mosvegetaties in tufbronnen in de Natura 2000-gebieden Noorbeemden/Hoogbos en Geuldal. Forestfun Wageningen / Provincie Limburg.
- Van Dort, K.W. 2011b. Mosvegetaties in kalktufbronnen in het Bunder- en Elsloërbos. Forestfun Wageningen / Staatsbosbeheer regio Zuid.
- Van Dort, K.W., L. van Oirschot-Beerens & H. Weinreich 2012. Mosvegetaties in Limburgse kalktufbronnen. *Natuurhistorisch maandblad* 101: 165-173.
- Van Duin, W.E. & K.S. Dijkema 2012. Randvoorwaarden voor kwelderontwikkeling in de Waddenzee en aanzet voor een kwelderkanskaart. *Imares Rapport C076/12*
- Van Duinen G.A., H.B.M. Tomassen, J. Limpens, A.J.P. Smolders, S. van der Schaaf, W.C.E.P. Verberk, D. Groenendijk, M.F. Wallis de Vries & J.G.M. Roelofs 2011b, in druk. *Perspectieven voor hoogveenherstel in Nederland – Samenvatting onderzoek en handleiding hoogveenherstel 1998-2010*. Rapport Directie Kennis en Innovatie, Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie, Den Haag.
- Van Duinen, G.A., A.J.M. Jansen, J.G.M. Roelofs, S. van der Schaaf & J. Schouwenaars, 2008. Advies over bufferzone Bargerveen door het deskundigenteam Nat zandlandschap en het voormalige deskundigenteam Hoogvenen. Directie Kennis van het Ministerie van LNV, Ede.
- Van Duinen, G.A., A.J. Dees & H. Esselink 2004b. Importance of permanent and temporary water bodies for aquatic beetles in the raised bog remnant Wierdense Veld. *Proceedings Experimental and Applied Entomology (NEV)* 15: 15-20.
- Van Duinen, G.A., A.J. Dees & H. Esselink 2008. Engbertsdijkvenen: Effecten van hervernatting hoogveenkern op ongewervelde fauna, 2006-2008. Eindrapportage. Rapport Stichting Bargerveen, Nijmegen. 33 pp.
- Van Duinen, G.A., A.M.T. Brock, J.T. Kuper, T.M.J. Peeters & H. Esselink 2004a. Do raised bog restoration measures rehabilitate aquatic fauna diversity? A comparative study between pristine, degraded, and rewetted raised bogs. In: Päivänen, J. (Ed.) *Wise use of peatlands. Proceedings of the 12th International Peat Congress, 6-11 June 2004 Tampere, Finland*. Pp. 399-405.
- Van Duinen, G.A., E. Brouwer, A.J.M. Jansen, J.G.M. Roelofs & M.G.C. Schouten 2009. Van hoogveen- en venherstel naar herstel van een 'compleet' nat zandlandschap. *De Levende Natuur* 110: 118-123.
- Van Duinen, G.A., F. Bink, H. Esselink, B. Roelevink & M. Wallis de Vries 2006b. Verslag Veenvlinderexcursie Denemarken en Duitsland, 4-8 juli 2005. Rapport Staatsbosbeheer, De Vlinderstichting, Stichting Bargerveen & Radboud Universiteit Nijmegen.
- Van Duinen, G.A., H.H. van Kleef, M.F. Wallis de Vries & A.B. van den Burg 2011a. Herstel van biodiversiteit en landschapsecologische relaties in het natte zandlandschap. Betekenis van milieugradiënten en waardplantenkwaliteit voor herstel van de fauna van het natte zandlandschap. Deelrapport 4. Rapport nr. 2011/OBN147-4-NZ, Directie Kennis en Innovatie, Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie, Den Haag.

- Van Duinen, G.A., T. Timm, A.J.P. Smolders, A.M.T. Brock, W.C.E.P. Verberk & H. Esselink 2006a. Differential response of aquatic oligochaete species to increased nutrient availability – a comparative study between Estonian and Dutch raised bogs. *Hydrobiologia* 564: 143–155.
- Van Duinen, G.A., W.C.E.P. Verberk & H. Esselink 2007. Persistence and recolonisation determine success of bog restoration for aquatic invertebrates: a comment on Mazerolle et al. (2006). *Freshwater Biology* 52: 381–382.
- Van Duinen, G.-J., P. Beusink, M. Nijssen & H. Esselink 2005. Larval development of *Anomala dubia* (Scarabaeidae) in coastal dunes: Effects of sand-spray and *Ammophila arenaria* root biomass. *Proc.Neth.Entomol.Soc.Meet.* 16: 63–70.
- Van Duren, I.C. 2000. Nutrient limitation in drained and rewetted fen meadows. Proefschrift Rijksuniversiteit Groningen.
- Van Duren, I.C., R.J. Strykstra, A.P. Grootjans, G.N.J. ter Heerdt & D.M. Pegtel 1998. A multidisciplinary evaluation of restoration measures in a degraded *Cirsio-Molinietum* fen meadow. *Applied Vegetation Science* 1: 115–130.
- Van Eck, J.M.C., M.P. van Zuijlen & K.V. Sykora 1997. De invloed van het beheer op de vegetatie van de Bylanddijk en Helicopterveldje. *Stratiotes* 14: 3–18.
- Van Gennip, B., J.A.M. Janssen & E.J. Weeda 2007. De kalktufbron, kleinood met een grote status. *Stratiotes* 35: 22–35.
- Van Haperen A.M.M. 2009. Een wereld van verschil, Landschap en plantengroei van de duinen op de Zeeuwse en Zuid-Hollandse eilanden. Proefschrift [KNNV Uitgeverij](#). ISBN 978 90 5011 3175, 276 p.
- Van Hinsberg A. & W. Kros 1999. Een normstellingsmethode voor de stikstofdepositie op natuurlijke vegetaties in Nederland. Een uitwerking van de natuurplanner voor natuurdoeltypen. Rapport 722108024. RIVM, Bilthoven.
- Van Hinsberg, A. & D.C.J. van der Hoek 2003. Oproep: meer onderzoek naar oorzaken van verstruiking. *De Levende Natuur* 104: 58–59.
- Van Kleef, H. & H. Esselink 2004. Analyse van de effecten van herstelmaatregelen op watermacrofauna in zwakgebufferde oppervlaktewateren. Een vergelijkend onderzoek in vier vennen waar herstelmaatregelen zijn uitgevoerd. Rapport EC-LNV, Ede.
- Van Kleef, H.H. 2010. Managing moorland pool macroinvertebrates. Proefschrift Radboud Universiteit Nijmegen.
- Van Kleef, H.H. G.A. van Duinen, W.C.E.P. Verberk, H. Esselink, R.S.E.W. Leuven & G. van der Velde 2006. Biological traits successfully predict the effects of restoration management on macroinvertebrates in shallow softwater lakes. *Hydrobiologia* 565: 201–216.
- Van Kleef, H.H., E. Brouwer, R.S.E.W. Leuven, H. van Dam, A. De Vries-Brock, G. van der Velde & H. Esselink 2010. Effects of reduced nitrogen and sulphur deposition on the water chemistry of moorland pools. *Environmental Pollution* 158: 2679–2685.
- Van Kleef, H.H., R.S.E.W. Leuven & H. Esselink 2001. Herstelbeheer in vennen: macrofauna in gevaar? *De Levende Natuur* 102 (4): 171–172.
- Van Loon-Steensma, J.M. & P.A. Slim 2013. The Impact of Erosion Protection by Stone Dams on Salt-Marsh Vegetation on Two Wadden Sea Barrier Islands. *Journal of Coastal Research* 29 (4): 783–796 (<http://www.jcronline.org/doi/abs/10.2112/JCOASTRES-D-12-00123.1>).
- Van Loon-Steensma, J.M., H.F. van Dobben, P.A. Slim & R. Huiskes in prep. Restoration of salt marsh vegetation by the construction of stone dams.
- Van Noordwijk, C.G.E. 2011. Using life-history analysis to improve restoration management. *Proceedings of the Netherlands Entomological Society Meeting* 22: 79–89.

- Van Noordwijk, C.G.E., M. Weijters, N.A.C. Smits, J. Kuper, R. Loeb, H.P.J. Huiskes, W.J. Dimmers, R. Bobbink & H. Siepel 2011. Tussenrapport 2e fase OBN Hellingschraallandenonderzoek. Resultaten eerste jaar. mei 2010–mei 2011. Stichting Bargerveen, Nijmegen. rapport 2011.072.
- Van Oevelen, D., E. van den Bergh, T. Ysebaert & P. Meire 2000. Literatuuronderzoek naar ontpolderingen. Instituut Voor Natuurbehoud / Universitaire Instellingen Antwerpen, Brussel / Wilrijk. 50 p. + 3 bijl.
- Van Ommering, G. & R.J.J. Hendriks (red.) 2004. Handleiding Subsidie Effectgerichte Maatregelen 2005. Overlevingsplan Bos en Natuur, Regeling effectgerichte maatregelen in bossen en natuurterreinen. Expertisecentrum LNV, Rapport EC-LNV nr. 2004/326-O
- Van Oosten, H., A. Kooijman, C. van Turnhout, J. Dekker, A. van den Burg & M. Nijssen (in prep). Begrazingsbeheer in relatie tot herstel van faunagemeenschappen in droge duingraslanden. Eindrapportage 1e fase 2010–2011. OBN-Rapport Stichting Bargerveen, IBED-UvA, SOVON Vogelonderzoek Nederland en Zoogdiervereniging in opdracht van Directie Kennis van het ministerie van Economie, Landbouw en Innovatie.
- Van Reusel, W. & H. van Dyck 2007. When functional habitat does not match vegetation types: A resource-based approach to map butterfly habitat. *Biological Conservation* 135: 202–211.
- Van Strien, A., A. Zuiderwijk, B. Daemen, I. Janssen & M. Straver 2007. Adder en Levendbarende hagedis hebben last van versnippering en verdroging. *De Levende Natuur* 108: 44–48.
- Van Swaay, C.A.M. & M.F. Wallis de Vries 2001. Beschermingsplan Veenvlinders 2001–2005. Rapport Directie Natuurbeheer nr. 52, Ministerie van LNV, 's Gravenhage.
- Van Swaay, C.A.M. 2000. Beschermingsplan grote vuurvliinder 2000–2004. Rapport Directie Natuurbeheer nr. 39. Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij. Wageningen.
- Van Tooren, B., de Hoop, E., van den Boom, B. Holtland, J., Nooren, M. van Tweel, L., van den Berg, A. & de Ronde, I. 2010. Evaluatie van het beheer van de hoogvenen van Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer, Landschap Overijssel en Ministerie van Defensie. 's-Graveland.
- Van Tooren, B.F. & J. Krol 2005. Een groen strand op Ameland. *De Levende Natuur* 106: 156–158.
- Van Turnhout, C. 2009. Effecten van recreatie en de Tulpenrally op de broedpopulatie Tapuiten in de Noordduinen. SOVON-informatierapport 2009/01. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.
- Van Turnhout, C.E. van, E. Brouwer, M. Nijssen, S. Stuijzand, J. Vogels, H. Siepel & H. Esselink 2008. Herstelmaatregelen in heideterreinen – Samenvatting OBN onderzoek en richtlijnen met betrekking tot de fauna. DK 2008/042-O. Ede, Directie Kennis LNV: 71 pag.
- Van Uytvanck, J. 2009. The role of large herbivores in woodland regeneration patterns, mechanisms and processes PhD Thesis, Universiteit Gent; Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, Brussel. 242 pp,
- Van Uytvanck, J. 2011. Grote grazers sturen de ontwikkeling van nieuwe boslandschappen op voormalige landbouwgronden. *De Levende Natuur* 112: 132–137.
- Van Westreenen, F.S. van 1989. De Zuidlimburgse bossen; jong bos of oude stobben? Een bos-historisch overzicht. *Natuurhistorisch Maandblad* 78: 48–54.
- Van Wijnen, H.J. & J.P. Bakker 2001. Long-term surface elevation changes in salt marshes: a prediction of marsh response to future sea-level rise. *Estuarine, Coastal and Shelf Science* 52: 381–390.
- Van Wijnen, H.J. & J.P. Bakker 2000. Annual nitrogen budget of a temperate coastal barrier salt-marsh system along a productivity gradient at low and high marsh elevation. *Perspectives in Plant Ecology, Evolution and Systematics* 3:128–141.

- Van Wijnen, H.J., R. Van der Wal & J.P. Bakker 1999. The impact of herbivores on nitrogen mineralization rate: consequences for salt-marsh succession. *Oecologia* 118, 225–231.
- Van Wijnen, M. & J.P. Bakker 1999. Nitrogen accumulation and plant species replacement in three salt-marsh systems in the Wadden Sea. *Journal of Coastal Conservation* 3: 19–26.
- Van Wingerden, W.K.R.E., F.A. Bink, D.A. Jonkers, F.J.J. Niewold & A.L.J. Wijnhoven 1997. Gedomesticeerde grote grazers in natuurterreinen en bossen: een bureaustudie." II. De effecten van begrazing". Rapport RIN, Ede.
- Van Wirdum, G. 1991. Vegetation and hydrology of floating rich fens. Dissertatie Universiteit van Amsterdam.
- Van Wirdum, G. 1995. The regeneration of fens in abandoned peat pits below sea level in the Netherlands. In: Wheeler, B.D., Shaw, S.C., Fojt, W.J. & Robertson, R.A. (eds.) *Restoration of temperate wetlands*, pp. 251–273. Wiley, Chichester.
- Van Wirdum, G.T. 1989. Ecohydrologische aspecten van waterinlaat in laagvenen. In: J.G.M. Roelofs (red.), *Aanvoer van gebiedsvreemd water: omvang en effecten op ecosystemen*, Katholieke universiteit Nijmegen).
- Van Zanten, E. & L.A. Adriaanse 2008. Verminderd getij: verkenning van mogelijke maatregelen om de erosie van de platren, slikken en schorren van de Oosterschelde te beperken. Rijkswaterstaat Zeeland, Rapport RWS/2008.
- Vanhellemont, M. 2009. Present and future population dynamics of *Prunus serotina* in forests in its introduced range. Ph.D. thesis, Universiteit Gent.
- Vanhellemont, M., L. Baeten, H. Verbeeck, M. Hermy & K. Verheyen 2011. Long-term scenarios of the invasive black cherry in pine-oak forest: Impact of regeneration success. *Acta Oecologica* 37: 203–211.
- Veeneklaas, R.M., K.S. Dijkema, N. Hecker & J.P. Bakker 2012. Spatio-temporal dynamics of the invasive plant species *Elytrigia atherica* on natural saltmarshes. *Applied Vegetation Science*, in press. Doi: 10.1111/j.1654-109X.2012.01228.x.
- Verbaarschot, E., J. Roelofs, E. Brouwer & E. Lucassen 2011. Herstel van zinkflora in het Geuldal: nieuwe inzichten in relatie tot overstromingen. *Vakblad Natuur Bos Landschap* september 2011: 14–17.
- Verbeeck, P.J.M., M. de Graaf & M.C. Scherpenisse 2006. Verkennende studie naar de effecten van drukk begrazing mt schapen in droge heide. Rapport directie kennis, ministerie van landbouw, natuur en voedselkwaliteit. Rapport DK rn 2006/dk038-O, Ede. 51 pp.
- Verberk, W.C.E.P. 2008. Matching species to a changing landscape. Proefschrift Radboud Universiteit Nijmegen.
- Verberk, W.C.E.P., A.P. Grootjans & A.J.M. Jansen 2009. Natuurherstel: van standplaats naar landschap. *De Levende Natuur* 110: 105–110.
- Verbruggen, C. 1984. Aspects des compositions et changements caractéristique de l'évolution botanique holocene en Flandre. *Revue de Paléobiologie*, Volume Special 1984: 231–234.
- Verdonschot, P.F.M. & S.N. Janssen 2000. Natuurlijke levensgemeenschappen van de Nederlandse binnen wateren deel 12, Zoete duinwateren. Achtergronddocument bij het 'Handboek Natuurdoeltypen in Nederland'. AS-12 Expertisecentrum LNV, Wageningen
- Verheyen, K. & M. Hermy 2001. The relative importance of dispersal limitation of vascular plants in secondary forest succession in Muizen Forest, Belgium. *Journal of Ecology* 89: 829–840.
- Verheyen, K., K. Schreurs, B. Vanholen & M. Hermy 2005. Intensive management fails to promote recruitment in the last large population of *Juniperus communis* (L.) in Flanders (Belgium). *Biological Conservation* 124: 113–121.

- Verheyen, K., O. Honnay, G. Motzkin, M. Hermy & D.R. Foster 2003. Response of forest plant species to land-use change: a life-history trait-based approach. *Journal of Ecology* 91: 563–577.
- Verhoeven, J.T.A., A.M. Kooijman & G. van Wirdum 1988. Mineralization of N and P along a trophic gradient in a freshwater mire. *Biogeochemistry* 6: 31–43.
- Verhoeven, J.T.A., B. Beltman, E. Dorland, S.A. Robat & R. Bobbink 2010. Differential effects of ammonium and nitrate deposition on fen phanerogams and bryophytes. *Journal of Applied Vegetation Science* 14: 149–157.
- Verkaar, H.J. & A.J. Schenkeveld 1984. On the Ecology of Short-Lived Forbs in Chalk Grasslands: Life-History Characteristics. *New Phytologist* 98: 659–672.
- Verkaar, H.J., A.J. Schenkeveld & M.P. van de Klashorst 1983. The ecology of short-lived forbs in chalk grasslands: dispersal of seeds. *New Phytologist* 95: 335–344.
- Vermeer, J.G. 1985. Effects of nutrient availability and groundwater level on shoot biomass and species composition of mesotrophic plant communities. *Dissertatie Universiteit Utrecht*.
- Verschoor, A.J., G.J. Baaijens, F.H. Everts, A.P. Grootjans, W. Rooke, S. van der Schaaf & N.P.J. de Vries 2003. Hoogveenontwikkeling in veentjes en kleinschalige hoogveencomplexen op het Dwingelerveld; een landschapsbenadering. Deel 2: landschapontwikkeling en hydrologie. Rapport EC-LNV nr. 2003/227 O, Ede.
- Verstraete, A., L. de Keersmaeker & K. vandeKerkhove 2003. Populieren, brandnetels en natuurbehoud: omstreden positie van cultuurpopulieren onder de loep. *Natuur.focus* 2(1): 37–41
- Verstraten, J.M., Dopheide, J.C.R., Duysings J.J.H.M., Tietema, A. & W. Bouten 1990. The proton cycle of a deciduous forest ecosystem in the Netherlands and its implications for soil acidification. *Plant and Soil* 127: 61–69.
- Visser, N. 2009. Travertinführende Quellen in Süd-Limburg. Geogene und anthropogene Einflüsse. Diplomarbeit. Lehr- und Forschungsgebiet Hydrogeologie der RWTH Aachen.
- Viveen, W., G.J. Maas & J.M. Schoorl 2009. Sedimenthuishouding in het stroomgebied van de Nederlands-Duitse Vecht. Potenties voor herstel van natuurlijke rivierdynamiek. Wageningen, Alterra, Alterra-rapport 1939.
- Vogels, J. & J. Smits 2009. Casus: Faunagericht beheer op de Strabrechtse Heide. *De Levende Natuur* 110: 130–133.
- Vogels, J., A.B. van den Burg, E.S. Remke & H. Siepel 2011, in druk. Effectgerichte maatregelen voor het herstel en beheer van faunagemeenschappen van heideterreinen – Evaluatie en ontwerp van bestaande en nieuwe herstelmaatregelen. Rapport Directie Kennis en Innovatie, Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie, Den Haag.
- Vogels, J., M. Nijssen, W. Verberk & H. Esselink 2005. Effects of moss-encroachment by *Campylopus introflexus* on soil-entomofauna of dry-dune grasslands (*Viola-coryneporetum*). *Proc.Neth.Entomol.Soc.Meet.* 16: 71–80.
- Von Oheimb, G. S.A. Power, K. Falk, U. Friedrich, M. Abdelmenam, A. Krug, N. Boschatzke & W. Hardtle 2010. *Ecosystems* 13 : 317–327.
- Wallis de Vries, M., A. Boesveld, W. Bosman, M. Reemer, J. Regelink, A.J. Rossenaar, J. Schaminée & K. Veling 2009. Verkenning Herstel kleinschalige lijnvormige infrastructuur Heuvelland. Rapport DK nr 2009/dk110-O, 82 p.
- Wallis de Vries, M.F. & J.C. Knotters 2000. Effecten van gefaseerd maaibeheer op de ongewervelde fauna van graslanden. *De Levende Natuur* 101: 37–41.
- Wallis de Vries, M.F. 2004. A quantitative conservation approach for the endangered butterfly *Maculinea alcon*. *Conservation Biology* 18: 489–499.

- Wallis de Vries, M.F. 2010. Trends van dagvlinders in relatie tot stikstofdepositie. Rapport VS2010.016, De Vlinderstichting, Wageningen.
- Wallis de Vries, M.F., A. Boesveld, W. Bosman, M. Reemer, J.R. Regelink, A.J.G.A. Rossenaar, J.H.J. Schaminée & K. Veling 2009. Verkenning Herstel Kleinschalige Lijnvormige Infrastructuur Heuvelland. Directie Kennis 2009/dk110-O, 68pp.
- Wallis De Vries, M.F., J.P. Bakker & S.E. van Wieren 1998. Grazing and Conservation Management. Kluwer Academic Publishers, Dordrecht.
- Wallis de Vries, M.F., P. Poschlod & J.H. Willems 2002. Challenges for the conservation of calcareous grasslands in northwestern Europe: integrating the requirements of flora and fauna. *Biological Conservation* 104: 265–273.
- Walther, G.R., S. Berger & M.T. Sykes 2005. An ecological 'footprint' of climate change. *Proc. Royal Society Biological Sciences* 272: 1427–1432.
- Waterschap Roer en Overmaas, 2010. Eindrapportage GGOR-maatregelen heuvelland. Sittard, Waterschap Roer en Overmaas.
- Weber, H.E. 1990. Übersicht über die Brombeergebüsche der Pterido-Rubetalia (Franguletea) und Prunetalia (Rhamno-Prunetea) in Westdeutschland mit grundsätzlichen Bemerkungen der Vegetationsstruktur. *Berichte der Reinhold-Tüxen-Gesellschaft* 2: 91–119.
- Weber, H.E. 1995. Rubus. In: H.J. Conert et al. (red.), *Gustav Hegi, Illustrierte Flora von Mitteleuropa*, Band IV, Teil 2A. Spermatophyta: Angiospermae: Dicotyledones 2(2). 3de druk. Blackwell Wissenschafts-Verlag, Berlin, p. 284–595.
- Weeda E.J., J.H.J. Schaminée & L. van Duuren 2002. Atlas van de Plantengemeenschappen in Nederland deel 2: Graslanden, zomen en droge heiden. KNNV-uitgeverij, Utrecht, 224 p.
- Weeda E.J., J.H.J. Schaminée & L. van Duuren 2003. Atlas van de Plantengemeenschappen in Nederland deel 3: Kust en binnenlandse pioniermilieus. KNNV-uitgeverij, Utrecht, 256 p.
- Weeda E.J., J.H.J. Schaminée & L. van Duuren 2005. Atlas van de Plantengemeenschappen in Nederland deel 4: Bossen, struwelen en ruigten. KNNV-uitgeverij, Utrecht, 282 p.
- Weeda, E.J. 1991. Het Sanguisorbo-Silaetum Klapp ex Hundt 1964 en verwante graslandvegetaties in het Middennederlandse rivierengebied. *Stratiotes* 3: 3–32.
- Weeda, E.J., C. Schuiling, Th. Jacobs & J.P.M. Willemsen 2008. Inventarisatie van ruimteclaims in rivierengebied ten behoeve van Natura 2000 en de Ecologische Hoofdstructuur. Alterra-rapport 1638, Wageningen.
- Weeda, E.J., H. de Mars & S.M.A. Keulen 2011. Kalkmoeras in Zuid-Limburg. *Natuurhistorisch maandblad* 100: 233–242.
- Weissenhorn, I., C. Leyval & J. Berthelin 1995. Bioavailability of heavy metals and abundance of arbuscular mycorrhiza in a soil polluted by atmospheric deposition from a smelter. *BiolFertil Soils* 19: 22–28.
- Westhoff, V. & A.J. den Held 1969. Plantengemeenschappen in Nederland. Thieme, Zutphen, 324p.
- Westhoff, V. & M.F. van Oosten 1991. De plantengroei van de Waddeneilanden. KNNV-uitgeverij, Utrecht.
- Westhoff, V. 1947. The vegetation of dunes and salt marshes on the Dutch islands of Terschelling, Vlieland and Texel. Dissertatie Rijksuniversiteit Utrecht, 131p.
- Wijdeven, S., L. Moraal & M. Veerkamp 2010. Dood hout. . In: J. den Ouden, B. Muys, F. Mohren & K. Verheyen (red.). *Bosecologie en Bosbeheer*, p. 425–435. Acco, Leuven.
- Wijnen H.J. van & J.P. Bakker 1997. Nitrogen accumulation and plant species replacement in three salt marsh systems in the Wadden Sea. *J Coast Conserv* 3:19–26.

- Willems J.H. & A. Brouns 2005. Schraal hellinggrasland Hoefijzer te Bemelen. Een botanische evaluatie van 24 jaar natuurbeheer. *Natuurhistorisch Maandblad* 94: 94–99.
- Willems, J.H. 2004. Hoe is het eigenlijk met onze zinkflora gesteld? *Natuurhistorisch Maandblad* 93: 21–25.
- Willems, J.H., R.K. Peet & L.P.M Bik 1993. Changes in chalk grassland structure and species richness resulting from selective nutrient additions. *Journal of Vegetation Science* 4: 203–212.
- Willers, B., Hommel, P. & J. Schaminée, 2012. Veranderingen in de zonerings van bosgemeenschappen in het Savelsbos. *Natuurhistorisch Maandblad* 101: 24–31.
- Wintermans, G. 2012. Effecten van bodemdaling door gaswinning op het Waddenzeegebied. *De Levende Natuur* 113: 129–135.
- Witteveen+Bos, Rijkswaterstaat Zeeland. 2011. MIRT Verkenning Zandhonger Oosterschelde: Notitie Reikwijdte en Detailniveau.
- Wolf, R.J.A.M., A.H.F. Stortelder & R.W. de Waal (red.) 2001. Ooibossen. Boscosecosystemen in Nederland 2. KNNV Uitgeverij, Utrecht.
- Wolfert, H., A. Corporaal, G. Maas, K. Maas, B. Makaske & P. Termes 2009. Toekomst van de Vecht als een halfnatuurlijke laaglandrivier. *Bouwstenen bij de grensoverschrijdende Vechtvisie*. Alterra-rapport 1897. Alterra Wageningen, 36 p.
- Wolfert, H.P. & G.J. Maas 2007. Downstream changes of meandering styles in the lower reaches of the River Vecht, the Netherlands. *Netherlands Journal of Geosciences – Geologie en Mijnbouw* 86: 257 – 271.
- Wolfert, H.P., P.W.F.M. Hommel, A.H. Prins & M.H. Stam 2002. The formation of natural levees as a disturbance process significant to the conservation of riverine pastures. *Landscape Ecology* 17: 47–57.
- Wolters, H.E. 2006. Restoration of salt marshes. Dissertatie Rijksuniversiteit Groningen. 168 p.
- Wuyts K. 2009. Patterns of throughfall deposition, nitrate seepage, and soil acidification in contrasting forest edges. Ph.D. thesis, Ghent University, Belgium, 202p. ISBN-number: 978-90-5989-283-5.
- Wuyts, K., A. de Schrijver, F. Vermeiren & K. Verheyen 2009. Gradual forest edges can mitigate edge effects on throughfall deposition if their size and shape are well considered. *Forest Ecology and Management* 257: 679–687.
- Wuyts, K., A. de Schrijver, J. Staelens, L. Gielis, J. Vandenbruwane & K. Verheyen 2008b. Comparison of forest edge effects on throughfall deposition in different forest types *Environmental Pollution* 156: 854–861.
- Wuyts, K., A. de Schrijver, J. Staelens, M. Gielis, G. Geudens, & K. Verheyen 2008a. Patterns of throughfall deposition along a transect in forest edges of silver birch and Corsican pine. *Canadian Journal of Forest Research* 38: 449–461.
- www.natuurkennis.nl. Website Ontwikkeling + Beheer Natuurkwaliteit.
- www.natuurkennis.nl. Website Ontwikkeling + Beheer Natuurkwaliteit. [Vennenhoofdsleutel](#), 17–05–06.
- Zagwijn, W.H. 1986. Nederland in het Holoceen. *Geologie in Nederland, deel 1*. Uitgave Rijks Geologische Dienst. Haarlem.
- Zoon, F. 1995. Biotic and abiotic soil factors in the succession of sea buckthorn, *Hippophae rhamnoides* L. in coastal sand dunes. Dissertatie no. 1931 Landbouwhogeschool, Wageningen.

Zvereva, E.L., E. Toivonen & M.V. Kozlov 2007. Changes in species richness of vascular plants under the impact of air pollution: a global perspective. *Global Ecology and Biogeography* 17: 305–319.

